

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
37
41 A
18
FONDO EBORENSE

BOGOLJUBNA RAZMIŠLJANJA

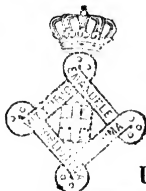
VERHU MUKE GOSPODINOVE

SLOŽENA I PRINESENA U JEZIK SLOVINSKI
IZ KNJIGAH SERAF. NAUČ. BONAVENTURE SVETOGA

OD PRISVIETL. I PRIPOŠT. GOSPODINA

SEBASTIANA FRANKOVIĆA

BISKUPA SIONSKOGA
I NAMJESTNIKA APOSTOLSKOGA
U BOSNI

U RIMU
SLOVOTJESKOM SV. SKUPA RAŠIRENJA VJERE
1861.

Expectatio Israel, Domine: omnes, qui te derelinqunt, confundentur, recedentes a te in terra scribentur; quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Sana me Domine, et sanabor: salvum me fac, et salvus ero, quoniam laus mea tu es..... Non sis tu mihi formidini; spes mea tu in die afflictionis. *(Jerem. Proph. Cap.* 17.*)*.

Nada Izraelova ti si Gospodine: svi, koji tebe su ostavili, smutiti će se: odstupajućiem od tebe po zemlji bitiće nadpis njihov: ere su ostavili tebe kladenca vodah živieh Gospodina. Ozdravi me Gospodine, i ozdravitiću: spasename učini, i spasen bitiću, er slava moja jesi ti..... Nemoj biti meni ti strahotan, ufanje moje ti bo si u dan žalosti.

(Jerem. Prorok na Pogl. 17.*)*.

OPOMENA

Serafinski Naučitelj Cerkve Bonaventura sveti u knjigam razmišljanjah Isukerstova života, medju iniem krepostima i izverstnostima glasovite mučenice i dievice Rimkinje Cecilie prid oči postavlja nam, da je ona Evangelje Isukerstovo svedj u svom sèrdcu sakriveno nosila: *Evangelium Christi absconditum semper gerebat in pectore*: što razumjet ima se, da ono, što o kriepostnu, izverstnu, i prisvetu dielovanju Božjega sina Evangelje pokazuje, ona je štila, i dnevim i noćim razmišljala čistiem sèrdcem, i cielovitom gorućom osobitom pomnjom; ter tako u njoj probudjivahuse priljubeživa i prikoristna ćutjenstva, koja je vazda nosila u duboko usadjena i skrovna u serdcu svom, da ova razmišljanja pribaviše joj darove priobilne Božanstvene pomoći i milosti, u sviem njeziniem potrebam i duhovniem i teles-

*

niem. Izgled uzmite, o duše bogoljubne od ovieh kriepostnieh djelah, i vi na sličan način činite. Ljepše i izvèrstnie nauke nećete nigdje iznaći proti svietovniem pogibniem blaznjenjim, proti suprotivam i terganjim, u trudima i progonstvima, u napastovanjima zlobnieh nepriateljah duše i tiela, koliko u razmišljanjm pomnjiviem i serdčaniem života, muke, i smèrti našega Odkupitelja, koja budući puna privisokieh naukah i Otajstvih, neizrečene plode steći možete s' vašiem razmišljanjem. Evo vam dakle, o duše bogoljubne, evo vam koristna prigleda vašiem razmišljanjima u oviem priprostniem pokazanjima prigorkieh Jezusovieh mukah, i pritežkieh bolestih prisvete Jezusove majke: rekoh priprostniem jer su običajniem govorom, i neugladjeniem načinom ispisana, sliedeći misao našega slovinskoga Naučitelja Jeronima Svetoga, koi govori: da razgovor priprostni do serdca dopire; a liepiem riečima i cvietniem izustjenjem okitjen, dava zadovoljnost čuvenju, a serdce ne kreče: *Sermo rudis usque ad cor penetrat;*

politus autem pascit aures. Ja dakle deržim istinito da serdčana priprostnost razmišljanjah muke Jezusove u oviem knjigam vami poklonjeniem, učinitiće, da ako budete se osobitom pomnjom i serdčanosti u njima zabaviti, nositi ćetih usadjenieh skrovito u svom serdcu na način Rimske Djevice i Mučenice Cecilie, i u oviem naucima učiniti ćetese dostojne imat za upravitelja onoga istoga, čigove muke vi ćete razmišljati i njega sliediti. Oh koje neizrečene koristi moćete steći s' oviem razmišljanjima, o duše bogoljubne! Na koju visinu izvèrstnosti nećete vi moći doprieti? Koje sladosti nebeske neće kušati serdce vaše u oviem prikoristniem razmišljanjima sa svom pomnjom učinjeniem?

Ali nemojte cieniti, veli Serafinski Naučitelj, iz koga djelah, razmišljanja u oviem knjigam zaderžana, izvadjena su; u svoijem razmišljanjima vèrhu Jsukerstova života (u Razdjelku drugomu djelah Bogoslovnieh na listu 512): « Nemojte cieniti, da sve, što je on « [Jesus] rekao i zadjelovao, ili stavno

« pokazano nam je, da je djelovao, nami
« je moguće razmišljati; ili da su ispi-
« sana svakolika njegova djela: nu pa-
« ćek ja, da gorućiie probudise u vami
« duh bogoljubnosti, stvari, koje u
« razmišljanja postavio sam, povjedam
« tako, kakono da na oni način biahu se
« dogodile; ili kakose vjerovat može,
« dase mogahu dogoditi, sliedeći njeka
« zamišljanja ražežena duha našega,
« koja pamet naša na razlike načine
« začimlje. Pokli i rieči pisma svetoga
« na tolikovèrstne načine razmišljati,
« razgledati, i razumjeti možemo, ka-
« kono pristojnije cienimo, samo da
« razmišljanje naše ne protivi se isti-
« nam života, pravednosti, i nauka,
« i nije suprot vjeri, i dobru i čistu
« djelovanju. Kad iznadjete dakle da
« sam ja rekao: ovako je govorio, ili
« činio Jesukerst, ili ina, koja bi-
« jahu od mene uložena, a u Pismu
« svetom ne nahode se; dèržite dasu
« bila postavljena ne za drugo, negoli
« da uzmnože i ražegu to više bogo-
« ljubnost u razmišljanju: i uzmite ih
« na ovi način, kako da bih vam rekao;

« razmišljajte da je ovako govorio, ili « djelovao Jezus, i tako od sličnieh. « Vi paka ako želite iz ovoga plode « zadobiti, zamislite stvari od Jezusa « rečene i djelovane, koliko da ih svoi- « jem očima gledate ili ušima slušate « sa sviem raželenjem serdca i pameti, « i lagahno, ostavljajući na stranu sve « posle, sve brige svietovne. » Evo ovdi pravo donesene u slovinski jezik rieči gori spomenutoga Svetoga Serafinskoga Naučitelja; a sliede sad u Latinski jezik kako biahu od njega upisane. « Non autem credas, quod omnia « quae per ipsum [Jesum] dixisse vel « fecisse constat, meditari possimus, « vel quod omnia scripta sint; ego vero « ad majorem impressionem, ea sic, ac « si ita fuissent narrabo, prout con- « tigere, aut contigisse credi possunt, « secundum quasdam imaginarias re- « praesentationes, quas animus diver- « simode percipit. Nam et circa divinam « scripturam meditari, exponere, et « intelligere multifarie, prout expedire « credimus, possumus, dummodo non « sit contra veritatem vitae, justitiae,

« ac doctrinae, et non sit contra fidem
« et bonos mores. Cum autem me nar-
« rantem invenies, ita dixit et fecit
« Dominus Jesus, seu alia quae intro-
« ducuntur, si illud per Scripturam
« probari non possint, non aliter ac-
« cipias, quam devota meditatio exigit.
« Hoc est proinde accipe ac si dicerem,
« mediteris quod ita dixit vel fecit Do-
« minus Jesus, et sic de similibus. Tu
« autem si ex his fructum sumere cupis,
« ita te praesentem exhibeas his, quae
« per Dominum Jesum dicta et facta
« narrantur, ac si tuis auribus audires,
« et oculis ea videres, toto mentis af-
« fectu diligenter, delectabiliter, et mo-
« rose, omnibus aliis curis et sollicitu-
« dinibus tunc omissis ».

Ovo potrebnito bj ovdi uložiti u Latinski, i Slovinski jezik nekase očito poznat bude, da misli i rieči ovieh razmišljanjah pravo su i cielovito Svetoga Serafinskoga Naučitelja.

Zaglavljujese paka ova opomena pristavljajući: da muka Jezusova pomnjivo razmišljana grieśnike pretvara u velike svetce; a svetce u angeoske duhove

Serafine radi goruće ljubavi, koja u njihovu serdcu ražižese. Spomenuti Naučitelj Bonaventura sveti pišući život S. Otca Frančeska, veli; da često razmišljanje Jezusovieh mukah biaše mu otvorilo u duši ranu ljubavi, toliko žestoku i duboku, da ga dostojna učini nosit očigledno u svom tielu usadjene kervave biljege ljudskoga odkupa. Ah muko Jezusova! Ti od danas počni bivat one knjige iz koieh bogoljubne duše vadit budu priplemenite nauke u njihoviem razmišljanjim: razmišljanjim, koja su poraz pakljenoga nepriatelja, a pokrjepljenje primoguće u putovanju za doteći vjekovita uživanja. Imati prid očima ova prizamjerna dobra, a s' njima ne okoristit se pristrašna bilabi, i neoprostiva nesviestnost.

POGLAVJE I.

Razmišlja se, kako Gospodin naš Isukerst nakon Lazarova uskèrsnutja večerô je u Kući Simuna gubavoga, gdje njegova prisveta Majka dojdè u očito poznanje Jezusovieh prigorkieh mukah, i pribolestne smèrti.

RAZMIŠLJANJE PERVO.

Približajući se vrieme, u koje Providjenstvo Višnjega Boga biaše od vjeka odredilo da zlosrećni ljudski narod, koi gorko cviliaše pod priteškiem jarmom pakljenoga sužanstva, oslobodjen bude po žestokoj i strahovitoj muci i smerti jedinorodjenoga svoga sina za ljubav našu podnesenoj, koi za tu sverhu uze ljudsku put u pričistoj utrobi priljubjene Dievice Marie. U cvietnu subotu budući se povratio prisladki Jezus u Betaniu, koja je daleko od Jeruzalema dvie tisuće šežanjah, bj pozvan

na večeru od Šimuna gubavoga, koga Gospodin čudnovitiem načinom od gube biaše ozdravio. Šimun biaše rodjak Marti i Mandaljeni; i budući prošlo vrieme večere, Mandaljena po svomu običaju staše prosterta prid nogami svoga priljubjenoga Naučitelja; a videći Jezus da Majke njegove ondi ne biaše, reče Mandaljeni; pojdi, i dozovi dragu Majku moju, koja budući ondi došla, učinivši običajni poklon, sjede kod svoga pridragoga sina, koi njekom sladkom i sinovljom ljubavi pogledavši ju, ne bez suzah, reče joj: jošter za malo vremena imam s' vami uzderžat se, ništa ne manje za ne uznemirit vas, u sriedu prie negoli budem pridan u ruke židovske, zaderžat ćuse s' vami. Tada priblaga Dievica Majka pored Mandaljenom neizrečenom bolesti u serdce ranjene, rieči ne izusteći, paček prigorko plačući, stahu ko izvan sebe, začudjene; i ufajući da bi ga umolili, da ne bude činit Vazam u Jeruzalemu, nego u Betanii, er znadiahu da tuj hudi Poglavice ne mogahu naudit mu, ni išta uvriedivo zadjelovat mu. U toliko digošese,

i pridjoše na večeru, na koju bj pozvan i Lazar, ter čim tu siediaše, sakupise mnoštvo židovah za vidjeti Lazara od Jezusa na život povratjena. Stojeći oni na večeri, ljubeživa Mandaliena uze jedan sud od alabastra, koi biaše pun dragocienjene pomasti, i proli ga verhu glave dobrostivoga Jezusa, i svoiem kosami otrie prisvete noge njegove. I to ona biaše učinila još od prie jedan put radi pokajanja u istoj kući, a to sada činiaše radi bogoljubnosti, er ona ljubjaše verhu svieh inieh stvarih svoga primiloga Naučitelja, niti mogaše se od njega ni za čas odalečiti. U to rasu se miris pomasti po svoj kući, i neharni Juda duhom lakomosti potaknut, pod slikom miloljubnosti, reče: ova pomast mogaše se prodati veće od trista pjenezah, i podati uboziem. Ovo reče, piše S. Ivan Vangjelista, ne er on biaše pomnjv i brižan za uboge, nego er po naravi biaše grabljivac i lupež, i iskaše za ugrabiti cienu one pomasti. Tada Jezus radi ljubavi, koju nosiaše Mandaljeni, za nju odgovori izdajniku učeniku na ovi način. Pusti ju činiti djelo

bogoljubnosti: uboge svedjer imat ćeš s' tobom, koima, ako žudiš moreš dobra činiti dali mene nećeš s' tobom svedjer imati: Neznašli ti daje ovo očita prilika i priprava meni za pokopanja, koje se približa. Na ove razloge izdajni Juda neznajući što odgovoriti, u svomu hudu serdcu goio je svetogerdnu opaku misao kakobi ga što prie izdao, i to ispuni u došastu sriedu. Pogledaj, o pravovjerni okom tvoje pameti milostivoga Jezusa, i vidjeti ćeš kako bez smutiti se priateljski blaguje, ljubežive razgovore derži sa svoiem učenicima, i pokazujejm blagodarnost svoje ljubavi prema njima. Budući sveršila večera, iz kuće Šimunove prijde Jezus u Lazarovu, u kojoj najveće onieh danah pribiva. Ova kuća biaše njemu sasma ugodna, i u njoj bj sa svom zadovoljnosti pomnjivo i ponizno služena Prisveta Majka njegova od bogoljubnieh sestarah. Razmišljaj joštera ucviljenu Majku, i vidjet ćeš kako ona, bistro poznajući da do malo izgubit ima dragoga svoga sina, ne more od njega odalečiti se. Ona bj priko načina ožalosti-

vjena i pristrašena, kad Jezus reče izdajnomu učeniku rieči od pokopanja, koje biahu za ljubeživu Majku jedan prioštri mač, koi joj pričistu dušu nemilo probode. Takodjer i učenici ostaše priuzeti bolestniem i strahovitiem mislima, izvan samoga Jude. Mnoge ine stvari učini Jezus u ovi dan u Betanii, ali ostavimo ih na stranu, a samo recimo o njegovu ulazištu u Jeruzalem na oslića, neka tako pamet dublje i slobodnie zabavi se u razmišljanju gori rečenieh stvarih. Eto smo jur na vratieh bolestne prikaze Jezusovieh mukah. Sakupi, dušo bogoljubna, vaskolik duh tvoj, niti rasperšanju podaj mjesta, neka tako pametim skupjenom i k' Bogu uzdignutom koristno razmišljat budeš toliko pridhodeća otajstva, koliko istu pristrahovitu Jezusovu muku, ter zato zaderži se bogoljubno za koje vrieme s' pametim s' njme u Betanii, u razmišljanju verhu onoga, što odizgar bji ti prikazano.

POGLAVJE II.

Način, Koiem Gospodin naš Jezus Isukerst uljeze slavno u Jeruzalem, i štose pak u onomu Gradu izverši od njega.

Razmišljanje Drugo.

Čestovaše u one dnevi Otajstva, ispunjivahuse pisma o Gospodinu našemu Jezusu Isukerstu, i u temu očito poznavašese gorića ljubav njegova, i živa pohlepa za spasiti zlosrećna čovjeka s' njegovom pribolestnom mukom, i oprati i smersiti sa svojom neprocienjenom kervi griehe svega inokupno ljudskoga naroda. U nedjelju dake jutrom pripravljaše se za prići u Jeruzalem, ali s' noviem i neobičajniem načinom, kakono od Prorokah bj narečeno. I čim staše za uputiti se, Majka dievica ucviljena iskaše sve načine za umoliti ga, dabi uzderžao se s' njome, i od putovanja u Jeruzalem ostavio se. Sinko moj pri-

mili, rečemu ljubeživo: kuda odredio si uputit se? Poznaš verlo dobro izdajstva, koja su ti pripravna, omraze tvojieh nepriateljah suproć tebi, i sviem teziem imaš serdca prići u ruke tvoieh zlotvornieh izdajnikah? Mili moj sinko gani se na miloserdje meni majci tvojoj, i nemoj me, ah nemoj me ostaviti. Takodjer i učenici moliahu ga da u njihovoj družbi ostane. A Mandaljena ražežena u ljubavi prema njemu, ovako reče: istina je dakle da ćeš nas ostaviti? Ah u čemu igda mi smo te uvriedili, da si odredio od nas odalečiti se? Ah moj dragi Naučitelju molim te za onu goruću serdčanu ljubav, koju ti nosim, i za ljubav Boga istoga, koi jesi ti, ostani s' nami; mi ćemo ti u svemu vjerno i ponizno služiti. Ti znaš da hudi židovi žele tvoju smert: ako dake prideš k' njima ončas uhitit će te i ispuniti će zlotvorne njihove požude verh tebe. Bože neumerli! Ah koliko one svete duše ljubjahu ga, i koju gorku bolest kušaše na razmišljanje mukah, koje prividjahu da ga čekaše. Ali on pohlepan spasenja ljudskoga naroda,

ne prigibaše se na nijhove molbe, i rečeim: hotjenstvo otca moga jest da ja pojdem; umirite se i nemojte se strašiti, on će nas braniti, i večeras zdravi vratit ćemose ovdi. Uputi se dakle, sliedjen od njegove male ali vierne družbe, i dojde u jednu ulicu, koja biaše na pol puta do Jeruzalema u mjesto zvano *Betfage* (kuća od raseržbe), i posla dva učenika u Jeruzalem naredjujući im dabi mu priveli ozlicu, i ozlića, kojebi našli svezane na mjestu obćemu prid vratimi na službu ubozieh. Budući priveli živine učenici, napraviše mu od svoieh odjećah sedlo, tada Gospodin Jezus sa sviem poniženstvom sjede prie verh oslice, pak verhu oslića; i zasve da on biaše Gospodar svieta svega, i zato prem dostojan svake najviše časti i poštenja, huli svako gospodsko urešenje konja, i ubogiem i potišteniem načinom putovaše. Promisli ovdi dušo bogoljubna, kako on oviem djelom poniznosti i siromaštva osudjuje i prikara ohole počastne bogate uresaje zasliepjena svieta. Ne biahu one živine sedlima i uzdami

sreberniem i pozlatjeniem nakitjene, nit svileniem pokrovima, kono velici od svieta i mogući običaju, nego potišteniem i ubogiem ruhom zasterte, sviem da je on kralj kraljevah, i Gospodar gospodujućieh. A kad mnoštva uzaznahu da se on Gradu približaše, izidoše prema njemu veliki i mali u susret izvan grada, pričekivajući ga kono svoga kralja s' granami pome i masline u rukam, sterući po zemlji svoje haljine, ter sa svom radostju i veseljem primahu ga pjevajući « Ozana sinu Davidov dostojan svake časti i poštovanja, o kralju Izraelov. » Dieca joštera sterahu po zemlji svoje odjeće, i pjevahu « Blagoslovjen koi dojde u ime Gospodinovo. » Kobi igda promislio da tako veliku veselju združit će se plač. Nu tako zgodiše; er kad on dojde na mjesto maslinsko, odklen vidiaše se vąs Grad, koje mjesto sad nahodi se izvan vratah S. Stiepana, zaplakase gorko verhu Jeruzalema, govoreći: ah dabi poznao ti o nesrećni Gradu razrušenje i žalost koję će te dopastiti, plakao bi i ti pored samnom.

*

Njegovu plaču združise plač učenikah, a navlaštito majke pridrage njegove, Mandaljene, i inieh bogoljubnieh ženah, koje ga vjerno sliediahu, i grozno plakahu, videć plakati njihova priljubjenoga Naučitelja. Čini znat nam Pismo S. da Gospodin naš Jezus Isukerst tri krat plako je: na smerti Lazarovoj on je plako ljudske bolestne nevolje: u ovi dan plako je, videći ljudsko sliepilo, i neharnost: na križu viseći plako je ljudsku zloću, opačinu i griehe; a nadasve er poznao je bistro da sve njegove prigorke muke i pribolestna smert dobrovoljno podnesena za odkupjenje ljudskoga naroda, bitće zaludna i nekoristna za toliko zlosrećne otverdnute grešnike. Razmisli pomnjivo i serčano sad o dušo bogoljubna tvoga Odkupitelja u gorku plaću, i ako u tvomu serdcu imaš i malo požaljenja, imalabi u grozne suze i plač rastopiti se. Sverni pogled na ožalostivjene njegove učenike, koi ga sliede sa svom ljubavim, poniženstvom, i vjernostim, onibo su njegovi viećnici i njegova mila družba: na njegovu priljubeživu Maj-

ku, i na ostale bogoljubne žene priko mjere ožalostivjene i ucviljene. S' ovakiem slavodobitjem i uresajom uljeza Gospodin naš Jezus Isukerst od mnoštva poštovan u grad Jeruzalem, tako da radi njegova došastja vaskolik pobuni se: Pojde ončas u Cerkvu, i otjera one, koi prodavajući u njoj pogerdivahu ju. Tuj Jezus vas oni dan zaderži se pripovjedajući očito puku, i odgovarajući na upitanja Farizeah, Sveštenikah, i Poglavicah. I sviem što on bj od svakoga tako visoko poštovan, itko ne iznadje se kobi ga pozvao na blagovanje: ter zato posteći i on i sva njegova družba vas oni dan, večerom vratiše se svi u Betaniu. Promisli ovdi tvoga Gospodina, o dušo bogoljubna, koi u samoći i poniženstvu izhodi večer iz onoga Grada, u komu jutrom s' tolikom počastnosti i veseljem bj pričekan, i koristnu odluku začni huliti i nehajati za počastjenja, hvale, i taštine svietovne, buduć da časom ginu i dospievaju. Na sverhu razmisli serdčano veselje, koje okuša prisveta Djevica,

Mandaljena, i ostala vjerna Jezusova družba, i neizrečenu zadovoljnost koju ima kada s' priljubjeniem Naučiteljom svi zdravi povratiše se u Betaniu.

POGLAVJE III.

Gospodin naš Jezus Isukerst svoju smert očituje svojoj Majci.

RAZMIŠLJANJE TREĆE.

Ovdi ulagaše jedno prikladno razmišljanje, koje raspisuje naš Serafinski Naučitelj, a Pismo sveto ne govori. I jest ovo: da večerajući Jezus sa svoiem učenicima u kući Lazarovoj, prisveta Majka njegova zajedno s' iniem bogoljubniem ženami staše u drugomu stanu iste kuće. Mandaljena, koja igda ne odjelivaše se od svoga blagoga Naučitelja, moliaše ga oviem načinom. Primilostvi i priblagi moj Gospodine! molim te sniženo da bi se dostojao Vazam učiniti u družbi našoj, i gorućiem serdcem ovo prosim, nemoj mi ovu mi-

lost zanjekati. Nije moguće, reče joj Jezus, zadovoljti tvojoj serdčanoj molbi, er potrebnito je da ja pojdem u Jeruzalem, i ondi Vazam učinim s'moiem učenicima. Čujući taj ucvilni odgovor uzdišući i plačući, odjeli se, i prijde k' prisvetoj Djevici povjedajući joj dogodjaj i govoreći joj: Pričista i priljubeživa Dievo, molim te koliko znam, i koliko veće mogu da s' materniskôm tvojom vlastim ustavit budeš tvoga miloga sina, a moga Gospodina neka bi s' nami Vazam učinio. Čim ona na ovi način moliaše Djevicu Mariu, usta Jezus s' večere, i pridje vidjet i pozdravit priljubjenu svoju majku, ter s' njom u svetiem i bogoljubniem razgovorima zabavi se. Promisli ovdi s'kolikom ljubavi i zadovoljnosti Jezus zaderži se s' pridragom svojom Majkom, i s' kolikom ugodnosti i ljuveznosti Majka uživa na pogled primiloga svoga sina, koga do malo izgubit imaše.

Mandaljena, nemogući uztegnut zanesenja svoje bogoljubnosti, pristupi u to, pade na koljena, i poče govorit ovako « O Djevice primilostiva, mo-

lim te da sad s' tvojom materinskom vlastim ustaviš dragoga sina tvoga da s' nama bude Vazam učinit, er ako pojde, kako mi je rekaó, učinit ga u Jeruzalem, bitće uhitjen i svezan od svoieh złobnieh nepriateljah, koi žele njegovu smert; nemoj mu dakle dopustiti da se od nas odaleči. Reče tad Majka sinu svomu: Totće dakle bit istina, moj priljubjeni sinko, da ćeš Vazam učinit daleko od nas? Imatćeš serdca učinit ovu veliku svetkovinu bez mene tvoje drage Majke, i brez ove vjerne naše družbe? Ah nemojse odjeliti, ostani s' nami, znaš bo koje zasjede, koja izdajstva u Gradu čekaju te, i kako hlepu vidjeti tvoju pribolestnu smert? Na te rieči odgovori Jezus: Pridraga Majko moja: Svemogući Otac moj hoće da ja Vazam učinim u Jeruzalemu, er je došlo vrieme odkupjenja; i sad ispunit imaju se svaka, koja o meni Pisma govore, i od mene učiniti će što budu htjeli. Imaj usterpjenstva, moja draga Majko, sve moje bolesti, i žalost tvoja prigorka berzo dospjetiće. Istina je da pribolest-

nom i pogerdnom smertim imam umrieti, ali s' njom život dati ću svemu svietu. Nemoj plakati : utažise. Ovako zapovjeda Nebeski Otac moj, ovo ište i hoće ljubav i podložnost moja : ovo iziskuje vječno spasenje svega ljudskoga naroda. Od mene je rečeno u pismima, *da su me nenavidjeli bez uzroka*. Ove rieči biahu tolike bodesne striele u serdcu onieh svetieh ženah, a navlaštito u onomu djevice Majke, koja s' plačom i s' uzdasima reče mu: Moj mili sinko, ove rieči uzbunile su i smutile vas život moj, i serdce moje trese se u persima moiem. Tvoj Ćajko i Gospodin moj pomogo i utješio jade i žalost moju ! Ja se ne opriečujem hotjenstvu Ćajka tvoga, dali, ako je njemu ugodno, moli ga da u drugo vrieme prinese smert tvoju, neka u družbi našoj Vazam učiniš. On budući svemoguć more, ako hoće, vas ljudski narod brez tvoje smerti sahraniti.

Ah dabi bilo moguće, o dušo bogoljubna, da razgledati možeš priteški žalost i ucviljenje prisvete Djevice i onieh inieh ženah, nebi doisto mogla

uzderžat se i ne pridružiti suze tvoje i bolesti njihoviem. Ah tko igda izriet moće koliko žive i teške biahu njihove bolesti i žalosti, čim ove strašne razgovore slušahu o smerti i mukam priže-stokiem priljubjena njihova Jezusa? Videći on žestočinu njihove žalosti, plač i suze, reče im: ne plačite ljubjene kćerce moje: vi dobro znate da potrebuje da izveršim hotjenstvo Otca moga. Mene ćete opeta do berzo vidjeti, er treći dan po smerti mojoj uskersnuti ću, i prijću k' vami. Ostanite dakle u miru, a ja idem učinit Vazam s' moiem učenicima na gori Sionskoj. Reče mu tad Mandaljena: kad s' nami nemoreš Vazam učiniti, dopusti nam da i mi dojdemo u Jeruzalem svetkovati ovi veliki dan u kući našoj, ter tako ako ti se što dogodi, imat ćemo sreću i zadovoljnost ončas obaznati. Usliši dobrostivi Jezus ovu molbu i dopusti im da pridju u Jeruzalem svetkovati ovi veliki dan; zasve da ova njihova požuda bi im uzrok, kako ćemo vidieti, od neizrečene žalosti, i priteškoga jada.

POGLAVJE IV.

Gospodin naš Jezus Jsukerst učini večeru svoiem učenicima, na kojoj utvara Svetotajstvo prisvetoga tjela i kervi njegove, pak opra noge svoiem učenicima, i učini im jedan bogoljubni razgovor.

RAZMIŠLJANJE ČETVERTO.

Budući vrieme došlo smilovanjah Gospodinovieh, u koje Mudrost Božanstvena biaše odredila odkupiti ljudski narod ne potištenom cienom pogubna zlata i srebra, dali s' neprocjenjenom kervim jedinorodjenoga svoga sina Jezusa, koi, prie nego se odjeli od dragieh svoieh učenikah, hotje s'njima učinit večeru i blagovati Vazmenoga jaganjca na zlamenje i uspomenu svoje smerti, za ispuniti sva pisma i otąjstva našega spasenja. Na ovoj znamenitoj večeri punoj ljubavi i miloserdja zamjeraju se četiri dogodja-

ja, koja su privisoke otajnosti, dostojne pridubokoga razmišljanja, u komu ako se skupjenom i Bogu uzdignutom pametim zabaviš, o dušo bogoljubna, neće te dobri Jezus pustiti postnu otiti s' ove večere. Pervi dogodjaj jest, blagovanje i pokriepjenje tielesno: drugi, opranje nogah svoiem učenicim: treći, sastavjenje svetotajstva od tiela i kervi svoje: četverti jest, razogovor, koga po večeri svoiem učenicima učini.

Počamši od pervoga, razmisli kâko Jezus posla u Jeruzalem k'jednomu svomu vjernu priatelju, koi stanovaše na gori Sionskoj, Petra i Ivana, neka bi ga molili dabi u kući svojoj pripravio mjesto, u komu bi Jezus mogao podobno učinit večeru sa svoiem učenicima. U četvertak dakle približâjući se večer uljeze Jezus zajedno svojom družbom u Grad, i prijde u mjesto spravno za svetkovati Vazam, ter tuj sjede i zabavise u spasovniem, i ljubeživiem razgovorim sa svoiem učenicima. Čim sva biahu pripravna priljubjeni Ivan koi pomagaše pripravjati večeru reče Jezusu: Gospodine

svaka su pripravna, ako ti je ugodno možeš večerati: i sjedoše za terpezu. Razmisli pomnjivo, dušo bogoljubna sve po tanko što dogadja se u doba ove večere, i doć ćeš u spoznanje prizamjerne ljubavi tvoga Jezusa. Sjedoše večerati i kod Jezusa sjede Ivan, koi od ovoga časa do njegove smerti nikad ne odaleči se od njega. Opra Jezus i njegovi učenici po običaju svoje ruke prie blagovanja, i blagoslovi jestojsku. Donesen bj jaganjac pečen na terpezu, i dobri Jezus pravi i pričisti jaganjac razdieli ga svoiem rukami, podavajući svakomu dio, i nukajući ih dabi ga veselo, i bez straha blagovali. Stavišese tad blagovati, ali ne sa svom zadovoljnosti, njihovo er serdce biaše žalostno radi straha da se nebi koje izdajstvo u Gradu učinilo protiva ljubjenomu njihovu Naučitelju. Čim oni u tako žalostnu bitju blagovahu, očitova im Jezus otajstvo njegove večere, govoreći im: ja vam istomačit nemogu goruću požudu, koju imao sam za učinit s'vami ovu večeru, buduć da se približa doba, u koje prići imam k' Otcu momu, ter zato

prie neg se od vas odjelim, hoću vam pokazati najposlednje prikomjernosti moje ljubavi prema vami. Nu sa sviem oviem moiem dobročinstvom koje vam činim, jedan od vas izdatiće me: nu jaoh tomu nesrećnomu, boljebi za njega bilo, da se ne biaše na sviet rodio. Ove strahovite rječi Jezusove uznemiriše serdca njihova priko načina, tako da ostaviše blagovati, i gledajući jedan drugoga zapanjeni rad bolestna navjestenja, ispitovahu svaki od njih govoreći: Jedali sam ja Naučitelju? Promisli ovdi sad smutjenje i bolest Jezusovu i njegovieh učenikah, izvan opakoga Jude, koi za neukazat se kriv, sliediaše pohlepno jestiti. U vrieme večere Ivan nasloni se na persi Jezusove, a ti o dušo bogoljubna promisli blagoću Gospodinovu, koi na svoiem persima uzderži ljubjenoga svoga učenika. Oh koliko medju sobom ljubjahu se! Zamjeri i ine učenike priteškom žalosti pritisnute, nemogući već blagovati, sjediahu zabušeni i ucviljeni, pogledajući jedan drugoga, neznajući, u tolikoj smući štobi ućinili, ni odre-

dili. Čim se ova dogadjahu usta Jezus s' večere, i s' njime ustašese svi njegovi učenici, i sidoše u niže mjesto iste kuće, tuj naredi da budu svi sjedstiti, svuče s' sebe svoju odjeću, i ubrusom pripasa se, i on isti vodu s'rukam svoiem uli u sud kameniti, pripravan za oprati noge svoiem učenicima. Promisli ovdi, o dušo kerstjanska, promisli pomnjivo ovo veliko otajno djelovanje, i vidjet ćeš koliko se poniživa oni koi iz ništa stvorio je sviet vas: prigibje se i snižuje nedospjetno veličanstvo, i Naučitelj poniženstva, tja do Petrovieh nogah; Petar videći ga prid sobom prignuta, osta izvan sebe, i začudjen reće: Gospodine! ti meni pereš noge? Stvoritelj stvorenju, Bog čovjeku, Gospodar sluzi, Naučitelj učeniku? Što ja činim sada, odgovori mu Jezus, ti neznaš, ali koliko prie uzaznati ćeš. Reče mu Petar: u istinu nećeš oprat mi noge u vjeke. Videći Jezus njegovo otverdnutje, milostivo pokara ga govoreći mu: ako ne budem oprati tebe, nećeš biti udionik kraljestva moga. Zabušen Petar i

pristrašen na ove rieči, sniženo i priklonito reče mu: čini od mene Gospodine sve što je tebi ugodno, operi mi ne samo noge, dali joštera i ruke i glavu. Dobrostivi Jezus tad reče mu. Onomu tkoi je čist, nije potreba neg samo noge da opere; vi ste čisti, ali ne svi. Ovo reče, er znaše dobro da Juda imaše izdati ga.

Tiem poče prati noge svoiem učenicima sa svom poniznom bogoljubnosti, i otirati s' ubrusom, kojiem bj pripasan, i celivajući noge njihove, sverši opranje: nu kad dojde k' nogami izdajnika postavi Jezus u djelo svu prikomjernost svoga poniženstva, i s' većom ljubesnosti negoli iniem, celiva one hudoružne noge. Ah tko nebi proternuo radi muke, tko se nebi obratio i pokajo videći prid svoiem nogami klečećega jedinorodjenoga sina Višnjega Boga? Ali oh serdce opakoga izdajnika, tverdje od najtverdjega kamena! nu, ne samo ne obraćase, neg u tako znamenitiem časim, mišliaše kako će ga pridat u nemile židovske ruke. Teško se zato i jaoh tebi

o zlosrećniče! Što si hudo i neharno začeo ispuniti, do malo ispuniti ćeš, ali izgubiti ćeš ne samo priblagoga tvoga Naučitelja, nu i tebe istoga, Raj nebeski, i Boga stvoritelja tvoga. Dostojno je dakle pridubokoga razmišljanja, i prikoredna začudjenja smiljenstvo, blagoća i ljubav dobrostivoga Naučitelja klečećega prid pogerdniem nogam neharna i svetogerdna učenika izdajnika.

Budući sveršio opranje nogah svoiem učenicima, uze svoju odjeću, i povrati se opet s' njima za terpezu, ter im reče: znateli što ja sad učinih vama? Vi mene zovete Naučiteljom i Gospodinom i dobro govorite, er u istinu jesam. Ako dakle ja vaš Naučitelj i Gospodin oprah vami noge, s' koliko većiem razlogom vi jedan drugomu imate noge prati? Jasam vam podao ovi izgled ljubavi i poniženstva, neka kono ja učinih vama, tako budete i vi činiti. Ovoga večera blagostivi Jezus ostavi nam spasovni bistri izgled od pet kriepostih, koje u djelo postavjene izvir su svake izverstnosti. Perva je priduboko poniženstvo,

s' koiem on opra noge učenicima: druga je prigoruća ljubav, koju očitova u postavjenju Svetotajstva prisvetoga njegova tjela i kervj: treća je neizrečeno usterpjenstvo, koje ima gledajući prid sobom neharnoga učenika, koi do malo časah imaše ga izdati: četverta je posluh i podložnost, s' koim dobrovoljno pribolestnoj smerti podlagase: a peta je molitva, koju on za ciele tri ure u onu noć učini. Tko želi njemu ugoditi, tko hoće njegov priizverstni i prisveti život sljediti, tko hlepi rajska uživanja zadobiti potrebnito je da se u oviem krepostima bude zabavjati.

Ovdi sad zabušena razmišljaj, o dušo bogoljubna, onu primilostivu blagoću, i onu prigoruću ljubav, radi koje sebe istoga poda nami, i za hranu ostavi. Budući se povratio, kako rekosmo nakon opranja nogah, Jezus za terpezu, hoteći dati sverhu stariem zakonitiem naredbam i posvetilištim, ter početi nova s' posvetilištom sebe istoga, uze kruh u ruke, i oči k' Otcu svomu uzdižući, blagoslovi ga i izgovori rieči od pos-

vetjenja i obrati ga u svoje tjelo, paka ga razlomi i razdieli svoiem učenicima govoreći: uzmite i blagujte, ovo jest tjelo moje, koje ćese na smert pridati za vas. Nakon toga uze čašu s' vinom u ruke, blagoslovi ga, i s' riečim posvetjenja obrati ga u kerv svoju; pak razdieljvajući njima reče: ovo je čaša kervi moje, uzmite i napitese za moju uspomenu. Ovo je parvo posvetilište svete Mise, u komu neockvernjeni Jaganjac Sin Božii prikaza sebe istoga Viečnomu Otcu za griešnike; i ovo posvetilište bj izpunjeno, potverdjeno i doveršeno na dervu prisvetoga križa s' prolitjem neprocienjene njegove kervi, onda kad reče malo prie nego izdahnu: *consummatum est:* doveršeno jest. Pogledaj, o pravovjerni u ovomu otajnu djelovanju tvoga Jezusa, i zamjeritićes s' kolikom bogoljubnom pomnjom i blagostivom ljubavi pričestiva s' njegoviem rukami svoju družbu, i u isto doba nagovara ih, da ovo djelo imaju medju sobom činiti na uspomenu njegove ljubavi.

*

Čim dakle bjaše pričestio učenike svoje, i Judu istoga, obratjen k' njemu, reče mu: ono što učinit odredio si, čini odčas. Tad izdajni učenik u naglosti i raseržbi, oddjeli se iz onoga svetoga pribivališta, i pojde k' poglavicam sveštenikah, koijem ga biaše dan prie prodao za trideset pjenezah, ištući dabi mu podali mnoštvo čeljadi za uhititi ga. U to priblagi Jezus učini jedan plemeniti razgovor pun sladosti, blagosti, i ljubavi. Vježbaše ih dabi se zamjenitom ljubavi ljubili, dabi cielovito obsluživali zapovjedi i naredbe, koje im ostavjaše. Razgovor poče Jezus od svoga oddjeljenja, ter prisladku utjehu hoteći im podati, reče im. Sinovi moji priljubjeni, jošter za malo vremena bitiću s' vama, ali neću vas sirote ostaviti, pokli, sviem što djelim se od vas, povratitćuse opet k' vama, i tad kad me budete vidjeti, razveselitiće se serdce vaše. Radi česa prie nego se od vas oddjelim, ostavjam za naredbu i uspomenu da se medju sobom ljubite, i po ovo mu bitćete poznati od svieh za prave moje učenike. Ovo ćete lasno

izveršiti, ako budete imati prid očima moje zapovjedi, i izglede, koje sam vam ja isti ukazao, i u koiem uzderžise prava izverstnost živjenja. Nemojtese čuditi ako sviet vas merzi, er prie vas mene je istoga merzio i nenavidio. Vićete cviliti i biti ožalostivjeni, ali žalost vaša obratitćese u veselje. S' oviem i iniem sličniem ljubeživiem razgovorima tješio je i ukriepivo je Jezus svoje ožalostivjene učenike. Nakon ovieh razgovorah, uzdignu on oči k' nebu, i svomu nebeskomu Čajku priporučih s' gorućom molbom. Svemogući Otče moj, reče mu, sa svom jakostim moga serdca molim te da budeš učuvati ove moje ljubjene učenike, koje si mi ti isti podao poklie hotienstvo tvoje da ih ostavim, i da dojdem k' tebi. Do sada ja svu pomnju od njih imao sam, a sad tebi serdčano priporučujemjh. Sveti moj Čajko molim te jošter za one, koi sljedeći nauk njihov budu vjerovat u mene. Hotio bi takodjer, Otče moj, da, gdje budem ja, na istomu mjestu budu i oni, neka vide i spoznaju svietlost slave tvoje.

Potverdi dakle milostivi Otče moj u vjeri i u ljubavi tvojoj ove moje drage sinove, i kako si poslao mene istoga na ovi sviet, pripovjedati, ervati se, i umrieti radi spasenja ljudskoga naroda, tako pošalji njih kakono mirne jaganjce medju serdite vukove. Sad je vrieme Ćajko moj, da me budeš proslaviti, i očitovat svietu da sam sin tvoj, čineći spoznat da si me ti poslao, kakono su vidjeli i poznali ovi tvoji i moji vjerni sinovi, kojiem sam pokazo veličanstvo imena tvoga. Doveršio sam, Otče moj, putovanje, koje si mi zapovidio, a sad na križ herlim poslušan ukazatise do smerti. Zaderžise sad ti, o dušo bogoljubna, u razmišljanju razgovora koga učini dobri Jezus svoiem učenicima, i molitve, koju uporavi svomu Otcu nebeskomu, i bez sumnje izvaditićeš neizrečene koristi. Promisli joštera s' kolikom ljubavim i blagoćom on je vješbao, svjetovao, i moliose za svoje drage učenike. Na sverhu budući dospjela večera, Bogu hvale uzdaše, i svi zajedno uputišese put verta priko potoka Cedronskoga za

čekati ondi, neharna svoga izdajnika, i četu oružanieh, koi ga imahu uhititi.

POGLAVJE V.

Gospodin Jezus Jsukerst čini molitvu svomu Nebeskomu Otcu, i Kervaviem znojem znoi se.

Razmišljanje Peto.

Sveršivši večera pridje Jezus sa svoiem učenicima potok od Čedrona, i dojde u dolinu od Getsemani, i tuj ostavi osam svoieh učenikah, govoreći im: sjedite ovdi dokle doveršim molitvu. A sobom odvede Petra, Jakoba i Ivana, koje odabra za svjedoke svoieh bolestih: u toliko poče jurve smućivat se i žalostivit se, i pun unuternje gorkosti, reče njima: žalostna je duša moja do smerti. I uhodeći s' njima u vert, ostavi ih na jednoj strani, govoreći im: čekajte me ovdi; bdite i molite sa mnom da ne budete pridobjeni od napasti. Tiem odaleči se od njih, ko-

liko je hitac kamena, uljeze u jednu spilu, i pade na gola koljena na tverdost kamenja za pokazati priduboko njegovo poniženstvo. Razmišljaj ovdi dušo bogoljubna, kako tvoj blagi Jezus moli kakono najpotištenii čovjek od svieta. Prigiba glavu k' zemlji a ruke k' nebu podiže, i govori: Otče moj molim te sa sviem poniženstvom sad koliko najgorućie mogu, dabi se dostojo uslišiti molitvu moju, jabo sam teško žalostan, serdce moje pribolestno je i smutjeno, i prikoredni smertni strah svęga me je posvojio. Tebi Otče moj biaše ugodno poslati me na sviet za odkupienje ljudskoga naroda, izveršiosam dobrovoljno sve što si mi zapovidio, i spravan sam ispuniti joštera sve ono što mi ostaje za doveršit odkupjenje čovjeka. Ja sam na sviet pošao, i pokazao svakomu nauk od istine i spasenja. Rodih se u uboštvu, u uboštvu živjeh u mladosti, i sve tvoje naredbe cielovito ispunih, i pripravan sam ispunit što još ostaje: ali molim te primilostivi Ćajko moj, ako je moguće, izbavi me od mukah, koje zadat mi pripravni su nepriatelji

moji. Ti bistro vidiš, koliko se oni protive meni, i koliciem zloćami okrivjaju mene, i nastoje dušu moju zgrabit i razlučit od tiela moga. Ako igda, Otče pridobri, učiniosam ona zla, koja mi nadstavjaju, akosam nepriateljima moiem zlo odvratio za zlo, ti me na ovem svietu pedepši; nu ja sam svedjer djelovo i izveršio ono što, Otče moj, ti si meni zapovidio. Oni neharno vratiše meni zlo za dobro, uvriedu i raseržbu za ljubav, oni zamamiše jednoga od moieh učenikah, čineći ga perviem sudcom moje smerti, a mene procieniše potištenom cienom tridesti pjenezah. Ter zato molim te koliko najserdčanie mogu, priljubjeni Otče moj, da, ako je moguće, odalečiš od mene ovu bolestnu i gorku čašu i ako je tebi ugodno; ništanemanje neka se svedj i u svemu izveršuje tvoje sveto hotjenstvo, i ja sam pripravan cielovito ispunit sve ono štomi budeš narediti.

Čim izgovori ove rieči, usta, i pojde vidjeti svoje učenike, koje najde spavajuće, ter zato milostivo pokaraih, i

reče osobitiem načinom Petru. Petre ti spavaš? Kažeš očito dasu rieči tvoje sasma razlike od djelah : niesi mogao za malo doba bditi sa mnom, a govoriš dasi spravan sa mnom umrieti? Bdite dake i molite da nebudete pridobjeni od napasti : Duh boje vaš spravan neostavit me, ne žatajat me, i radi toga vi mnogo obećavate, ali put vaša slaba je toliko, da ako Otac moj po kreposti od molitve nebi dao vam pokriepjenje, vi bi u napastovanje upali. Ne vidite da izdajni Juda ne spi, negolie pun brinutja i pohlepe za pridatme koliko prie u židovske ruke? I ova budući izgovorio, povratise u isto mjesto opeta na molitvu i uzdišući vapiaše na ovi način: Ustanise, ustani svemogući Otče moj, i prjdi u pomoć meni. Moi nepriatelji neće da me za sina tvoga poznaju, sviem što sam medju njima pravedan i krotak život proveo za trideset i tri godišta, i neizrečena dobročinstva učinio jm, nebi za ovi uzrok imali merzjet me, i sa mnom biti ovako neharni i nemili. Ti znaš, Otče moj, koliko krat prostert na zemlju za njih

sniženo moliosam te dajim prostiš, i da ukloniš od njih tvoje oštre pedepse, a oni sad odvraćajumi zlo za dobro, i izdubli su jamu duši mojoj, pripravjajući mi pogerdnu i pribolestnu smert. Ti svaka vidiš, Otče priljubjeni, nemojme dakle, ah nemojme ostaviti i od mene odjelitise, er bolest i žalost moja jurje blizu, a nejma drugoga, koibi me pomogo. Evo ih prid licem tvoiem, koi žele smert prigorku zadat mi: i serdce moje ino ne čeka neg uvrjede, jade i žalosti. Nakon ove molitve, povratise opet Jezus k' svoiem učenicima, i najde ih da spavahu i njihove oči otekle biahu radi duga bdjenja i teške žalosti, tako da odoljet nemogahu veliku snu: zato ljubeživo pokaraih, i na moljenje ponukaih. A on treći krat povraćase na molitvu govoreći na ovi način. Evome, o milostivi Otče moj, evome trećiem kratom moliti te, da akosi naredio da ja popiem prigorku čašu prižestokieh moieh mukah, i smerti moje pribolestne od križa; nekase puni volja tvoja, jasam pripravan izveršit sve ono što mi budeš zapovidjeti. Ali pravedni

moj Ćajko! serdčano priporučivam ti ucviljenu Majku moju, i pridrage učenike moje. Etoijh sad sa svom najgorućiom priporukom stavjam pod obranu tvoju, i molim te daih od svake zasjede i pogibe dostoiš se saćuvati.

Prikoredno u istinu bit imalo je ervanje, i uzbunjenje unuternje, koje tergaše bolestna Jezusa, tako da rad prikomjerne silne muke poče znoitise' kervaviem znojom, tako žestoko i obilno da natapaše svu onu sreónu zemlju.

Promisli, o dušo bogoljubna, koliko živa i žestoka bilaje žalost one prisvete duše, čim tolika kerv silno proteče iz prisvetoga Jezusova tiela; promisli joštera da on tri krat molioje, i svakiem kratom za cielu uru vremena; i sa sviem tiem, nakon tako serdčane i goruće molitve, ne isprosi milost pitanu, i ištom kad treću molitvu doverši, jedan angeo s' neba poslan prjde pohodit ga i tješiti. Sverni sad o grešniče pogled na tebe istoga, koi kad rečeš jedan otče naš, ili koju drugu kratku molitvu, Bog žna, s' pametim koliko skupjenom i s' kakviem serdcem, i ako ončas niesi

uslišen, tužiš se jadaš se i priko mjere neusterpljiv pokazuješ se. Na sverhu promisli, da oni Bog isti, koi svakomu višnju svoju pomoć podava, u teškoj njegovoj potrèbi nejma tkobiga utješio ni pomogo. Gdjesi o Majko prisveta, ah prjdi otert od kervava znoja obraz priljubjenoga tvoga sina Jezusa. Ah štobise igda tebi dogodilo o Djevice blagoslovjena na pogled ovoga kervava prikazališta? Ah mislim dabi na ovaki bolestni pogled mertva na zemlju pala, ter tako s' tvojom žalosti uzmnožila bi Jezusu svoje bolesti. O Mandaljeno, kojasi tvoiem suzam prala njegove prisvete noge, i kosami oterla ih, zašto ne pristupiš sad skupiti onu kerv neprocienjenu, koja izlievase i natapa onu srećnu zemlju? Priljubjeni učenici njegovi, koiste kod njega, jer ne pristupate narešiti duše vaše u ononiu vrelu nebeskomu prisvete Jezusove kervi? Ali ah ne nahodise tkobi priskočio pomoć podat mu. U ovako bolestnu bitju napredujući on u gorućoj molitvi, dohodi s' neba jedan angeo za prokriepitga; ter najpervo pozdravjaga na ovi način:

mir tebi o Jezuse veliki moj Bože: za tiem pokaživa mu svoje poklisarstvo. Prid sviem Dvorom nebeskiem prikazaosam tvoje molitve, i kervav znoj prid pristoljem božanstvenoga veličanstva Ćajka tvoga, moliahuga svi inokupno, dabi se dostojao odalečit od tebe prigorku čašu strahovite muke i smerti, koje su ti pripravne: a on ovako odgovori: Zna dobro priljubjeni moj sin Jezus da odkupjenje ljudskoga naroda za zadovoljti mojoj pravdi izveršit nemorese bez prolitja kervi njegove; ter ako on želi spasenje dušah, potrebuje da prigorke muke i pribolestnu smert podnese. Ovo je poklisarstvo, koje po naredbi njegovom ja ti ponizno dokazujem. Koi dakle odgovor pokloniti ću nebeskomu Otcu tvomu o priljubjeni moj Bože? Odgovori mu pribolestni Jezus. Dobrovoljno zagerliti ću najstrahovitie muke, i najnemiliu smert, nekse ne izgube tolike duše stvorene na sliku Otca moga; neka dakle sad i vazda ispunjase njegovo sveto hotjenstvo. Tada Angeo rečemu: Utješi se dakle i viteški djeluj; Veledušan stvari mučne

i trudne djelovat ima. Do malo sveršitiće žestoke muke tvoje, a sljeditće vjekovita slava tvoja. Nebeski Otac tvoj bitiće svedjer s' tobom, i s' tvoiem učenicima, i s' Majkom tvojom, i kakomu ijh zdrave pridavaš, takó zdrave on će tebi jh povratiti. Ovo angeosko pohodjenje, kako čovjeka, utješi ga i pokriepi; i usta treći put s' molitve, nu prie neg pridje vidjeti svoje učenike, otide oprati se vodom potoka čedronskoga. Razmisli ovdi pomnjvo, o dušo bogoljubna, prižestoke njegove bolesti, pokli sve što on podnese u ovi večer u vertu, sve je prikoredno, sve je pristrahovito, sve je pribolestno.

Nakon toga otide k' svoiem učenicima i nadje jh da spavahu, ne htje pobudit jh, dali lagahniem glasom reče jm: spavajte jur i počivate: dobri pastjer svedjer bdi i čuva malahno svoje stado. O nedohitne ljubavi! Doisto sasma i do sverhe ljubio ih je, čim on u tolikom bolesti i smertniem ervanjem smutjen je i pritisnut, a sviem teziem njima se brine i u počivanju ne smetaih. U tó videći on iz daleka da k' njemu idju

zloserdni nepriatelji sa svjećami, zubljam, i s' oružiem, kada se biahu približili, reče učenicima; jurje zadosta: probudite se, ustanite, eto približa se koi me ima izdati. Promisli, o dušo bogoljubna, kako smeteni i zabušeni ostaše učenici, videći se okruženi iz nenadne mnoštvom bojnikah, skupi pamet tvoju, i s' mislim u vertu uzderžise s' tvoiem blagiem Jezusom, i zabavise u serdčanu razmišljanju ovoga prižalostna dogodjaja.

POGLAVJE VI.

Gospodin naš Jezus Isukerst bj u vertu uhitjen i poveden prid pristolja Ane i kaife, i koliko on podnese od juternje, do pervoga doba.

RAZMIŠLJANJE ŠESTO.

Milostivi Jezus oznanjva svoje učenike da se približa oni, koi ga imaše izdati: čim on to govoraše, eto dohodi neharni izdajnik Juda koono poglavica

židovske vojske s' obličem radostniem, i priateljskiem, a unuternje njegovo otrovano je djavaoskom himbom, privarom, i približivase za podati Jezusu izdajni celov. Običavaše Jezus primit celov od učenikah svoieh, kada bi se vratili k' njemu nakon ispunienja naredbah njimi podatieh, i zato uvježban od toga običaja nemili izdajnik, iskaše pokrit hudo svoje izdajstvo, i sa svom bezobraznom slobodom reče mu: nemoj cieniti, Naučitelju moj, kô da hotje rieti, dasam ja došo ovdi s' oviem mnoštvom za koje zlo, ne dojsto; ja s' njima udioništva nejmam, nego iz grada vraćajućise sad za izveršit sveti nauk, koga si nam podao, evo ponizno pozdravjam te, gerlim i icelivam govoreći: zdrav Naučitelju. Ah moreli se zamisliti veća i pogerdnia opačina od ove? O zlosrećni izdajniče! Išteš sakrit s' tvojom himbom strahovito izdajstvo, koje si učinio? Neznašli o žalostni da ništa na svietu nemožese sakriti što se neće na sverhu uzaznati? Pogledaj o neharni zlobniče s' kolikom blagoćom i usterpjenstvom prima Jezus izdajni tvoj celov, čim

priateljom naziva te! Priatelju, govoreći ti, za koi uzrok došaosi ovdi? Hotje Jezus nazvat ga priateljom, ne samo za omekšat otverdnutje kamenita Judina serdca, dali joštera za podat nami nauk i izgled, da za priatelje deržat budemo one, koi nas merze i progone. Budući zlobni učenik podao biljeg židovim, reče im: ovi jest, uhitite ga i opazno s' vami vodite ga; čuvajte ga pomnjivo, da s' varkam njegoviem ne bude uteć vam. Juda sa svom njegovom bezobraznostim i slobodom, kuša u sebi ne malahan strah i smutnju, videći da ijedan od hude njegove družbe ne ima smionstva pružiti ruku svoju za uhititga, nu paček svi biahu zasljepjeni, nit ga mogahn poznati. Videći Jezus da su pristrašeni i smeteni, za ukazat da slobodno i po svojoj volj idjaše na smert; uputise i pojde k' njima, ter ih upita: tkoga ištete? odgovoriše: Jezusa Nazaranina: reče njimi Jezus: Jasam. Netom izusti ovu rječ, *Jasam*, ončas svi popadoše kako mertvi na zemlju. Svemoguća njegova blagoća i dobrota pokriepijh, i svi ustašese: tada opet upita

ih: tkoga ištete, a oni odgovoriše, Jezusa Nazaranina. Ja jur rekoh vam da ja jesam, zato ako mene ištete puštite moje učenike otiti bez ikakve uvriede, nekase ispuni Pismo, koje govori, neizgubih iednoga od onieh, koje si mi podao. Učenici na pogled mnoštva oružanieh pristrašišese veoma, Petar sam uze duha, i videći da sluga Biskupov po imenu Malko, veće od inieh himben i smion pokazivaše se, imajući mač, izvadiga, nasernu na njega za glavu odsieći mu nu samo odsiečemu uho desno. Dobri Jezus pokara ga, i reče mu: stavi mač tvoj u nožnicu, i spomenise da tko mač podira, od mača će poginuti. Nećeš dake da čašu popiem, koju mi je Otac dao? Neznašli ti, dabih ja branitise hotio, moliobih Otca moga, i poslaobi na obranu moju već od dvanaest angeoskieh cetah? Tiem naredj da prjide ondi koi biaše ranjen i ozdravj uho njegovo. U to nasernuše na Jezusa, i verigam i konopima svezavši ga, povedoše u Jeruzalem.

Prie nego počneš sliediti Jezusa svezana, zabavi se u razmišljanju s' koli-

kiem usterpjenstvom, s' kolikom krotkosti i blagoćom primi celov izdajnika, komu malo prie s' neizrečeniem umiljenstvom i dobrotom opro je noge, i obdario ga nebeskom hranom svoga prisvetoga tjela i kervi. Promisli joštera, s' kojom mirnoćom i priklonstvom puštavase uhititi vezati, udarati, i voditi koono najveći zločinac ovoga svieta. Razmisli na sverhu, kako on žali svoje učenike, videći ih rasperšat se i bježati, kako ovčice poplašene bez svoga pastjera. Promisli i žalost dobrieh učenikah na pogled njihova božanstvenoga Naučitelja u onako ružnu i bolestnu bitju. I kad budeš ova sva pomnjivo razmislio, sliedi tvoga Jezusa, koga zamjeritićeš s' rukami od zada vezaniem gologlava, obučena, paček zasterta, jednom samom odjećom, svega bolestna i slaba, radi tolikoga prolitja kervi. Videćise Jezus na ovako opak i potišten način poveden, pun unuternje gorkosti reče im. Kakono na razbojnika izidoste uhitit me s' mačima i štapima: mogliste bez toga uhitit me u cerkvi, gdje svaki dan sjediah učeći vas. Na ove rječi

raserčišese veomà oni zloserdni bojnici, i kad dojdoše na kraj potoka Čedronskoga, rinuše ga sa svom silom i potisnuše u vodu: tuj on iznajde ono miloserdje, koje iz hudieh židovskieh serdcah bj izmetnuto, ter jedna hrid primi priliku njegovieh rukah, koljenah, i nogah, koja se i u ova vremena zamjeraju. Izvukoše ga iz potoka, svega kervim i vodom ogreznuta vodeći ga priko planine u grad, i za veću sramotu i prikor uvedoše ga kroz najpotištenia vrata. Tako svezana, i u tako plačnu bitju povedoše ga u dvor Anne, koi biaše tast kaifov, nakon njega pervi zapovjednik židovskoga skuppa, u to vrieme, budući šesta ura od noći, spavahu, radičesa dobroga Jezusa svezahu za jedno stablo masline, koje i sad još nahodise. Oznanjen Anna da Jezus biaše doveden, ustade i dojde na pristolje Biskupovo, ter čineći dovestit Jezusa upita ga: koi je to nauk, koga ti pripoviedaš i razglašuješ mameći puk priprostni: koi su to učenici, koje ti sakupjaš? Odgovori mu Jezus: Ja sam svedjer očito govorio u skupštini, i u

cerkvi, gdje svi židovi kupese, a u skrovitu niesam govorio išta. Zašto dakle pitaš mene? Upitaj one, koi me slušahu, oni će ti pokazati nauk koga ja pripovjedam. Čujući ove rieči jedan od Biskupovieh službenikah, komu Jezus biaše uho ozdravio, podignu hudu svoju desnicu, i sa svom snagom udari ga zaušnicom govoreći mu: Takoli odgovaraš Biskupu? Odgovori mu sa svom krotkosti i poniženstvom Jezus: ako sam rekao zlo, izvedi svjedočanstvo od zla; ako li sam pak dobro rekao, zašto me udaraš? Nedopuštavajući mu govorit veće, povedoše ga u dvor kaife, gdje skupjeni biahu Poglavice Misničke, i starješine puka. Iskahu oni opaci svjedoke za osvadit ga, i nenahodeći ih, neznahu što rieti protiva njemu. Na sverhu najdoše dva himbena svjedoka, koi rekoše: ovi je govorio da može razrušiti cerkvu Božiu, i u tri dni opet sagradit ju: ova huda osvada za sobom dovede ine gore i pogerdnie: tako da mnogi iz medju njih rekoše, dovelismo ti ovega zločinca, koise kraljom čini, protivise zakonu otacah našieh, i privraća

i zamamljuje čeljad s' njegoviem opaciem himbeniem naucima, i ina kriva svjedočanstva izgovaraše protiva njemu: a Jezus u pridubokomu poniženstvu u sve to doba ne izgovara jedne same rieči. Raserčen Poglavica Misnički, u naglosti usta s' svoga Pristolja i reče mu: ništa li neodgovaraš na ova, koja se suproć tebi osvjedočuju? Koliko veće Kaifa govoraše, toliko Jezus stavnie u muku boravjaše. Videći oni zlobni potvoritelji Jezusov poniženi muk, kono lavi razljućeni naripjahu na njega, i s' uvrjiedljviem riečima i prietnjam iskahu usilovat ga da bude odgovarati. Nu sviem teziem Jezus mučaše. Većom seržbom ražežen Kaifa er Jezus ne odgovaraše; zaklinjem te, reče mu, Bogom živiem da nam rečeš jesili ti sin njegov. Tada Jezus cujući zvati ime Božie, odgovori: ako budem rjeti vami, nećete vjerovati; i ako budem vas upitati, nećete odgovorit mi. Nu neka razloga nejmate za opravdat se, govorim vam, da ćete vidjeti Sina čovječanskoga sjedećega ob desnu kreposti Božie, i dohodećega u oblaciem nebeskiem. Re-

će mu Poglavica: tisi dakle sin Boga živoga? Odgovorimu Jezus: ti govoriš. Tad ono opako zloserdno mnoštvo uzbunise protiva njemu, i poče vikati; štoće nam svjedočanstvo, kad on isti prid sviem pukom rekao je daje on sin Božii? A Kaifa u svom raseržbi razdrie svoje haljine, po običaju židovskomu, koi kadbi čuli psovati, u biljeg seržbe raskinuli bi jedovito odjeću na sebi; glasom jakiem zavapi: Psovao je, nejmamo već potrebe od svjedokah, Vi isti čuste psovku, što mislite? Koju pedepsu odreditćemo? Na to svi u naglosti odgovoriše: krivac je smerti. I koliko da jur na smert biaše osudjen, nasernuše na njega, i počese udarat ga zamlatnicam, i pljuvati na obraz njegov: ter svezujući mu pokrovom oči, za rug pokleknuvši prid njime udarahu ga govoreći; akosi Prorok, prorokuj sad koi od nas te je udario?

U to vrieme biaše studen velika, i sluge kod ognja griahuse; nemogući tuj Petar pristupit er biaše nepoznan, bj uveden od Ivana, koi biaše znanac Poglavici, i ištom sjede Petar, približise

službenica vratarica, koja gledajući Petra, reče mu. O čovječe njesi li ti učenik Jezusov? Petar tad pristrašen veoma odgovorj: ženo ja neznam što govoriš. I tako griućise kod ognja, dojde druga službenica, i reče na okolo stojećiem: u istinu i ovi jest od učenikah Jezusa Nazaranina. Petar još većiem strahom pobjen reče: Ja neznam što ti govoriš. Nakon ure vremena pride tuj zet Malkov, i gledajući Petra, reče mu. Ti nemožes zanjekat da njesi učenik Jezusov, er ja isti vidiosam te s' njime u vertlu, i ti imaosi smionstvo uho odsjeći Malku. Nemogući Petar od prikoredna straha uzderžatse, počese oklinjati da ga nepoznavaše. I ištom Petar izgovori ove rječi: pjevac trećiem kratom zapjeva. Stup na komu staše kokot, kad zapjeva, sad nahodise u Rimu u cerkvi Lateranskoj S. Ivana, a na njegovo mjesto drugi bj stavjen za vječnu uspomenu dogodjaja. Videćise dobri Jezus zanjekan od ljubjenoga svoga Petra, milostivo pogledaga, koi pogled prostrjeli mu serdce, tako da skrušen otide u jednu spilu grozniem suzam

plakati grieh svoj. Budući tad njeko doba noći Poglavice puka od sna pritisnuti imahu otiti počivati, ter tako ostaviše za u jutro izvidjet, i osudu izustiti verh Jezusa, nu prie neg se odjeliše, zapovidješe da Jezus bude zatvoren u tamnicu, podavajući stražanima oblast gerditi ga i vrjedjati na njihovu hudu volju. Promisli sad o dušo bogoljubna, kako oni nemili stražani svakom verstom pogerdnieh riečih, uvrjedam, nerazložitiem prikaranjima, udarcima, i iniem pripotišteniem i u isto doba bez milostiviem načinima za ostalo one bolestne noći zadirahu ponižena Jezusa: rugajući se jošter s' njime na ovi način. Misliosi i dičiosise ti da si svjestnii i mudrii od našieh Poglavicah. Kolika je mahnitost tvoja! Imaosi ne govoriti protiva njima, kakono si smiono učinio, i tako sad nebi bio zatvoren u ovoj tamnici, niti bi bio podložan oviem mukam. Eto sad se vidi kolika je mudrost tvoja i kakav je tvoj nauk, s' koiem dostojo si ove pedepse ne samo, dali još i pogerdnu smert koja te čeka. Na ovi način sad jedan, sad drugi od onieh

sloserdnieh gerdjahu i vriedjahu dobroga Jezusa. Promisli sad ovdi uvriedjena Odkupitelja, koi sve ruge, pogerde i uvriede usterpjeniem poniženstvom podnosi, ko da je krivnik. Ah veliki moj Bože! U kako nemile ruke biosi pridan! Ah kako prikomjerno jest usterpjenstvo tvoje! Pravo riet možese daje ovo vrieme od tminah.

Dušo bogoljubna, koja od verta do mjesta ovoga s' razmišljanjem sliedilasi sladkoga tvoga Jezusa, bitćes utopjena, deržim istinito, u moru žalosti i bolesti, razmišljajući jednu po jednu, i sa svom najserdčanom bogoljubnosti ove prigorke muke i pogerde zadate Božiemu jedinorodjenomu sinu. Ali sviem štosi postavila svu najveću pomnju, sva tvoja ćutjenstva ganula u razmišljanju, ništa ne manje ikada nećeš moći doprieti cielovito spoznat, koliкoje on podnio. Ter zato bez pristanka žali ga, i moli ga serdčano da te udionicu učini ovieh njegovieh mukah i bolestih. Dočim dakle u onoj strahotnoj tamnici blagomu Jezusu ove muke i uvriede zadavahuse, Ivan ljubjeni i vjerni uče-

nik otide pohodit ucviljenu Djevicu Majku, i ine bogoljubne žene, koje s' njome zajedno u kući Mandaljene učiniše Vazam ter im svaka po tanko povidje, koja se biahu dogodila njihovu primilostivomu Naučitelju. Na ovo Ivanovo doglasenje sva ona dobra čeljad stade uzdisati, i gorko plakati, tako da radi prikoredna jada i tugovanja, stahu kono bez ćutjenstva, izumorena od priteške žalosti. Nakon njekoliko tugovanja priucviljena Djevica Majka vratjena za malo u sebe, i priuzimljući duha, sklonise na stranu, i gorućiem serdcem stade moliti na ovi način: Veliki i milostivi Bože! tebi samomu serdčano priporučujem sina moga priljubjenoga. Ti koisi s' svakiem blag i milostiv, nemoj biti oštar i neprigibljiv na uzdahe i molbe kojeti uporavjam za njega. Bože vjekoviti! Umriet dakle ima sin moj? Ti verlo dobro poznaš da zla ikakva nie zadjelovo. Svemogući Otče! u tvojoj je oblasti odkupit ljudski narod kakogodje tebi ugodno, molimte dake služise s' koiem drugiem načinom, a ne smertim pridragoga moga sina.

O Ćajko prisveti! povrati mi molim te dragoga Jezusa, i izbavimi ga iz nemilieh rukah njegovieh zloserdnieh nepriateljah. On za ukazat ti pospiešan posluh, i izveršit zapovjed tvoju, ne branise, nego dobrovoljno pustiose u njihove nemile ruke, i podnosi muke i uvriede neizrečene. Ah ti o milostivi Otce! izbavi sina, i utješi Majku! Ovakiem molbam Majka prikomjere ožalostivjena priporučivaše Nebeskomu Otcu svoga sina Jezusa. Ti u toliko o dušo bogoljubna razmišljaj Jezusa svezana u tamnici, porugana, mučena, i pogerdjena; sverni jоštera pogled pameti tvoje na ucviljenu Majku, i na ine bogoljubne žene prigorkom žalosti, i prikomjerniem skončanjem pritisnute.

POGLAVJE VII

Gospodin naš Jezus Isukerst poveden je prid Pilata, od koga je poslan k' Irudu, opet povratjen k' Pilatu po naredbi koga Jezus bj bičevan na stupu, i okrunjen ternovom krunom, i što podnese Isukerst od doba pervoga do trećega.

RAZMIŠLJANJE SEDMO.

Zorom u jutro poglavice redovničke i starješine puka dojdoše u kuću kaifasovu s' mnoštvom čeljadi, ter s' stupa odriešujući Jezusa, odrediše povestiti ga, k' Pilatu neka bi ga na smert osudio. Svezavši mu dakle ruke na opako naglo vodeći ga, govorahumu: hodi s' nami lupežu na sud. Obaznatćese danas tvoje opačine, i tvoj himbeni nauk. Dojdoše u Dvor Pilatov, koi tisuću šežanjah biaše daleko od kuće kaifasove. U ovomu bolestnu putovanju skupise mnoštvo čeljadi, od koje njeko rugajućise njime a njeko žalećiga: a on u poni-

ženstvu i gorkosti sljediaše hudo mnoštvo. Istiem jutrom izidoše iz kuće Maria, Ivan, i ine bogoljubne žene, koje dojdoše na one ulice za moć vidjeti dobroga Jezusa. Susretoše ga na sverhu medju vikom i nabunom mnoštva nemile čeljadi, bolestno izružena i pogerdjena, niti je moguće izkazat njihovu tešku bolest na ove poglede. Uzmnažašese Jezusu bolest videći kod sebe ucviljenu najdražu svoju čeljad, a navlaštito pribolestnu svoju Majku. On poznaše dobro da cieća njegovieh mukah i bolestih, kušahu oni jade i žalosti neizrečene. Majka osobitiem načinom nemogući zadovoljti gorućiem požudam materinskoga nje serdca, i pomoć ga, najžestočiu bolest oćutje. Promisli sa svom pomnjom, o dušo bogoljubna, ove bolestne dogodjaje, i vidjetćeš daćese i u tvomu serdcu probudit ćutjenstva serdčane žalosti. U to privodi ga k'Pilatu govoreći mu, da mu dovedoše jednoga huda zločinca i nepriatelja istoga Boga. Židovi nehtieše u Dvor uljestiti strašećise dase nebi ozkvernili budući on poganin, i tako da nebi čisti

mogli Vazam blagovati. Nesvjesti privelike! Imahu straha oni opaki uljestiti u kuću jednoga poganika, a straha nejmahu osvaditi i progoniti jednoga pravedna čovjeka! Pilat izlazeći nad Dvor reče židovima: Što vi riet imate protiva čovjeku ovomu? Odgovoriše oni: da ovi nije zločinac nebismo ti ga doveli? Reče ijm Pilato: akoje zločinac, kako vi govorite, uzmitega, i po zakonu vašemu suditega. Oni rekoše: nami nie dopušteno ubiti itkoga, dali tebise pristoi sudit ga. Ako vi hoćete, rečeim Pilato, da ja sudim po zakonu ovoga žalostna čovjeka, potrebuje da vi prikažete, i istinitiem sviedočanstvom potverdite njegova pomankanja. Tad naglo odgovoriše: kad ino nie potrebnito, već to, evosmo spravni izveršiti što nam naredjuješ. On svoiem kriviem i opakiem naukom vara našu čeljad; zabranjuje dase davat bude dohodak Česaru tvomu i našemu Gospodaru, činećise daje on kralj židovski: jošter hvalise daje on sin Božii. Ovosu zlotvornosti od ovoga opakoga čovjeka zadjelovane, i zaklinjemose daje istinito što rekosmo.

Pilato čujuci ova izustienja i svjedočanstva, i videći Jezusa u veliku poniženstvu, misliaše daje on krivac: nu za poznat istinu od ovieh okrivjenjah, upita Jezusa. Tisi dakle kralj židovski? Jezus mu odgovorj: od tebe samoga to govoriš, ali ti je tko drugi to rekao od mene? Ti znaš dobro, reče mu Pilato, da žudio ja njesam: puk tvoj i Poglavice u moje ruke pridalisu te: spovidjmi dake slobodno tvoja pomankanja, i verstu roda tvoga. Odgovorj mu Jezus: kraljestvo moje nije od ovoga svieta, moibo podložnici obranili bi me, i nebi dopustili da pridat budem u židovske ruke. Nie ne, o Pilato, ovdi kraljestvo moje. Reče mu Pilato, dakle kralj si ti? Odgovorj Jezus: ti govoriš. Jasam došao na sviet za izvestit svjedočanstvo od istine, i tko istinu ljubi, sluša dobrovoljno glas moj. Upita ga Pilato: štoje istina? I ne hotje čekati odgovor, negoli izide izvan za očitovati pravednost Jezusa, i reče ovako: ja, o židovi, u ovomu čovjeku, kogaste mi za kriva doveli, nenahodim krivine ijedne. S' oviem nastojaše Pilato oslobodit ga od

nemilieh rukah njihovieh. A oni kono lavi serditi jedom uzavirahu i govorahu da je dostojan smerti, on za tri ciela godišta pobunjivoje vas narod naš, učeći himbene nauke, počimši od Galilee, sve do ovde? Čujući Pilato imenovat Galileu, upita jeli Jezus od onoga naroda, i poznajući da spadaše pod vladu Irudovu, razveselise, misleći da pošiljući ga k' Irudu, neće djela imati u smerti njegovom. Naredjuje dakle da ga povedu k' Irudu, koi pribivaše malo dalje od Dvora Pilatova. Kako Irud vidj Jezusa obradovase, er od toliko vremena željaše ga vidjeti, budući čestokrat čuo govorit o njegoviem krepostima stvari privelike, i čudnovite, i er Irud isti bj sasma požudan svoiem očima paziti koje čudo; ter zato počega ispitovati mnoge stvari, na koje Jezus ne odgovori mu. Zato deržeći ga za mahnita, naredjuje da bude obučen u jednu bjelu odjeću, i damu podata bude jedna terst u ruku, i na ti način poslaga k' Pilatu. U takomu bitju puk gledajući ga, deržaše ga za mahnita: a one sluge opake, kojega vodiahu, zadira-

šega, i rugahuse njime potiskivajući ga na zemlju, i govorahu mu. O himbeni i laživi Proroče, sada si za tvoje laži i himbe platjen. Razmišljaj ovdi, o dušo bogoljubna, koliko je veliko usterpjensvo tvoga Jezusa u tolikiem uvrjedami i nepravednostima. Evo kako pokazuje ljubav koju ti nosi. Nehtje zadovoljiti pohlepam Irudoviem daga nebi od smerti izbavio, er željan tvoga spasenja dobrovoljno podnosi sve pogerde, sve muke, i pripravan je bolestno na križu umrieti za tvoju ljubav. Promisli joštera s' koiem priklonstvom i poniznosti ide k' Irudu, i od Iruda vraćase. Sverni pogled na žalost prigorku njegove Majke, inieh bogoljubnieh ženah, i učenikah Jezusovieh, koi ga u ovomu bolestnu putovanju sliediahu, i promisli da njihova bolest i žalost ne bj doisto manja od Jezusove.

Priveden opeta Jezus na sud Pilatov, ona opaka čeljadina ne pristajaše vapit da bude na smert osudjen. Tad Pilato sakupi u Vjeće Poglavice svešteníkah, i starješine puka, i reče njima: Viste mi doveli čovjeka ovoga kono zlo-

čінca i pobunitelja puka, a jasam ga veće putah iskušao, i njesam ikakva uzroka iznašao za na smert osudit ga, ni istinitost stvarih, koje vi suproć njemu rekoste. Za ispuniti vaše požude, poslaosam ga k' Irudu, koi, kako vidite nie ga osudio, er u njemu nije iznašo krivine, i zato k meni povratio ga je: razlog je dakle da je on pravedan: ali za zadovoljiti vami, pokaratću ga prid vami istiem i pustiti. Slušajući ovu odluku Pilatovu, svi zavapiše da je dostojan smerti, i svake verste mukah, er varo je svu našu čeljad, i hvalio se da on može razoriti cerkvu Božiu, i u tri dni opet ju sagraditi. Pilato raserčen videći taku nepravdu, misliaše u serdcu svomu na koi bi način obranio i sačuvao pravedna Jezusa. Dojde mu na pamet, da biaše običaj židovski u vrieme Vazmeno tojest za počastiti svetkovinu, davaše se sloboda najgoremu zločincu. Hotivši dakle Pilato izbavit iz njihovieh rukah Jezusa, misleći da oni nebise prignuli slobodu podati Barabi, koi biaše zločestni hajduk za toliko vremena, a Je-

zusa propeli; zato reče im: od ova dva, koja imate u vašiem rukami, koga hoćete da vam pustim i oslobodim od smerti? Barabu, ili Jezusa, koi se zove Isukerst? Svi jednoglasno odgovoriše; nekase Baraba oslobodi. Prem očito vidise da sviet u svako doba biaše opak i nepravedan, er i u ona vremena, kako i sad dogadjase, prigerljujese kalo, a zlato pomećese: milujese i poštuje zloba, a krepost pogerdjujese i merzi: ljubise i brani zlo, a dobro smećese i tlači. Reče im Pilato, što dakle hoćete da ućinim od Isukersta? Odgovoriše svi: nekse križu pribie. Čim Pilato ova govoraše židovima, posla žena njegova riet mu, da se ostavi on od smerti onoga pravednoga, er da svu noć prošastu mnogi nemir i jad podnielaje radi njega. Nemogući Pilato već terpiet nemir, i hude odluke one nepravedne čeljadi, odredjuje osudit ga na bičevanje. O Pilato! ti osudjuješ na biče pravedna tvoga stvoritelja; Što činiš o nesrećniče? Ne vidišli očito daje on pravedan? Ti tako odredjuješ, er je tako prie od njega odredjeno,

da za oslobodit od bičah i pedepsah vjekovitieh vas ljudski narod, imaše sin Božii bit svezan i bičevan. Naredjuje dake Pilato da u mjestu odredjenu za bičevanje zločinacah, i pogerditeljah zakona Moizesova, Jezus bude bičima izbjen. Ištom Pilato izusti osudu, naserću na njega oni nemili kervnici, i iz svoieh haljinah svlače ga, i tako gola svezaše ga za jedan stup, i počeše nemilosno udarat ga. Eto, o dušo pravovjerna, eto za tvoju ljubav gol vidise prid sviem oniem opakiem pukom, najljepši, najbolji, najčistii, i najsvetii mladić od svieh sinovah ljudskieh! Eto ono prisveto djevičansko tjelo, vidise modricam i ranami prikriveno: njegova neprocienjena kerv sa svieh stranah izlievase. Zakon židovski biaše da krivnici veće od četerdeset putah ne budu udareni, ali ovi zakon s' Jezusom ne bj obslužen, er nebrojni biahu udarci, koi dažđiahu verh prisvetoga tjela Jezusova. Kerv dakle neprocienjena Božiega sina izlievase sa svieh stranah njegova tjela, i radi bezmilostna ponovjenja bičah po istiem mjestim, modrice ponavja-

juse verh modricah, rane verh ranah, ali s'koliko teškom bolestim i čeznutjem, dobroga Jezusa, a tko igda moće zamisliti, a manje izrieti? Sviem dake razlogom sveti naučitelj naš piše, da još i sad oni stup, za koi bjaše Jezus zavezan, zagleda se njegovom prisvetom kervim omašten. Ovdi, o dušo bogoljubna, promisli sa sviem požaljenjem tvoga milostiva Jezusa strahovito i nemilo bičima izbjena, i ako na ova bolestna razmišljanja u serdcu tvomu ne probudese čutjenstva bolesti i požaljenja, slobodno riet može se da je tverdje od najtverdjega kamena. U ovomu razmišljanju sverni pogled i na ucviljenu Djevicu Majku, i promisli dase ona sad nahodi prid očima tvoiem, kakose je nahodila pazeći oni prižalostni dogodjaj, ti bi vidjela ju radi prikomierne bolesti pastiti na zemlju, i ovo bj pervo nje prinemaganje u gorkoj muci priljubjenoga svoga sina Jezusa. Dušo kerstianka, ako imaš serdce u persima zavapi na ovi način. O moj Jezuse, o milostivi moj Jezuse! Tko igda bj, koi imo je smionstvo sadrieti s' tebe haljine

tvoje i gola ostavit te? Tko bj toliko nemio, koi imo je serdca privezat te prid jedan stup? Tko bj oni, koi je uzeo zloserdnu slobodu, i nemilo smionstvo pogerdne svoje ruke na tebe staviti i bičim izranit te? Ti o prijasno sunce od pravednosti, sakriosi nebesku tvoju svietlost, i zato oni zlotvornici prikriveni pakljeniem tminam, tako nemilostno muče te i progone. Neizrečena tvoja ljubav, i naša neharna zloća dovelisu te na tako bolestno i siromašno bitje. Prokleta naša opačina bj uzrok da ti o dobri Jezuse budeš tako nemilo bičima izbjen. Ah eto u našemu Jezusu izveršise ono proročanstvo Izaije, koje govori: vidjelismo ga porušena i bolestna u licu kono najpotišteniega od svieh narodah, i kono gubava. teškiem ranam prikrivena, udarena od Boga i ponižena. Za da dospiu njegove neizrečene bolesti, imalibi opaki židovi pristat mučit ga; ali ne; nemilo njihovo serdce nie zadovoljno, paček medju sobom zatječuse za gorkie i bolestnie muke zadat mu. Budući ga odriešili s'stupa, gola i izranjena vodiahu ga oni zlo-

serdni, i iskahu odjeću njegovu za obućiga. Staše usterpjeni Jezus neizrečeno bolestan za radi ranah, i studeni privelike. U toliko prie nego mu podaše odjeću, upitahu Pilata na ovi način: ovi zločinac, kako dobro znaš ti isti, hotioje biti kralj: zato ako ti je ugodno obucimo ga, i okrunimo za kralja. Pilato misleći da na tomu sveršitiće muke, dopustijm. Skupišese oni nemili bojnici, i naripiše kono lavi serditi na Jezusa, i iz kuće povedoše ga u Dvor Pilatov, gdje ga obukoše u jednu čerljenu haljinu, za pristolje podašemu jedan stup, za kraljevsku šibiku stavišemu u ruku jednu terst, a na glavu nabiše mu silom i s' neizrečeniem Jezusoviem čeznutjem jednu krunu od prioštrieh dračah, ter tad za rug pokleknuvši prid njim pozdravjahu ga govoreći: zdrav kralju židovah: bijući ga zamlatnicam. Sverni pogled žalostan na njega, o dušo bogoljubna, proterni od muke, i razmisli, kako Jezus u toliciem pogerdami i uvrjedam s' prikomjerniem usterpjenstvom oblači grimiznu haljinu, prigibje glavu pod prioštru

ternovu krunu, uzimlje u ruku terst, ijedne rieči ne progovarajući u tolikiem pogerdami i uvriedam. Promisli joštera gorkost serdca njegova, a navlaštito bolest pristrahovitu izranjene isprobiane glave, koju k zemlji prigiblje radi priteškieh bolestih i radi prolitja kervi, koja brez pristanka iz přisvetoga njegova tjela protjecaše. Budući na tako žalostno bitje doveli oni nemili dobroga Jezusa, sakupiše sve starješine puka, i povedoše ga opeta k' Pilatu koi prem da biaše Poganik, videći ga onako kervava i izranjena oćutje u svom serdcu ne malu žalost. Sudeći Pilato po sebi, misliaše da i oni nemili oćutjelibi u serdcu žalost, kojabi omekšala otverdnuta njihova serdca, ter tako na Pilatova pitanja mož dabi mu prostili život. Potaknut od ove misli, odredjuje ukazati ga svemu puku; obratjen zato k' židovim, reče jm: evo ja izvodim na dvor čovjeka ovoga, neka poznate, da u njemu uzroka nenahodim za na smert osudit ga; ako pak učinio je koje pomanjkanje, pokora, kojuste mu zadali činimise da je zadosta. Nakon ovoga

govorenja povede izranjena Jezusa na jednu visoku šetnjicu, s' koje mogašese vidjeti vas prostor Grada, i poče govoriti židovima, i svemu puku: Evo oni čovjek kogaste mi priveli, i osvadili dase je hotio učinit kralj vaś. On, kako vidite, prilike od kralja nejma, dali od najpotišteniega čovjeka, koi se na svietu iznać more. Na ovi žalostni pogled imalibi opomenut se na sverhu da je on pravedan, a ne zločinac kako vi o opaki govorite. Budi zadosta vašoj zadovoljnosti žestočina mukah, koje ste mu zadali, sveršite jednom vašu nemilost, i nek on žive: zasve da radi bolestnieh ranah, i terganja, koje podnosi, malo mu još života ostaje. Poznajuć oni zloserdni požudu Pilatovu, raserčeni vikahu; smakni, križu pribi njega. Na ove glase nepravedne raserčen Pilato, reče jm: uzmite ga vi, o čeljadino nemilostna, i propnite ga, ja nenahodim krivine za smert zadat mu. Koliko Pilato veće nastojaše oslobodit ga, toliko oni veće silovaše se prignut ga da ga na smert osudi; i zato govorahu; mi imamo zakon, i po

zakonu on umriet ima, erbose je činio sin Božii. Videći Pilato da nie moguće utažiti njihovu raseržbu, uljeze u kuću s' Jezusom, i upita ga: Reci mi iz koga si mjesta ti? Jezus prignuši k' zemlji glavu, išta mu ne odgovorj: Tad mu reče Pilato: zašto mi neodgovaraš? Neznaš li da ja imam oblast pogubiti te, ili sahranit te? Tad dobri Jezus odgovorj mu: nebi imao ikakve oblasti verhu mene, da ti ne bude bila s' nebesah podata, to jest od Otca moga. Toliko je velik i težak grjeh onieh koisu me pridali tebi, da me na smert budeš osuditi, dase veći i teži na svietu dat nemore. Pilato poznajući bjelodane razloge svedj tot više nastojaše, i iskaše sve načine za oslobodit Jezusa, ali, kako ćemo vidjeti u sliedećemu razmišljanju, ne mogaše vidjeti zadovoljne pravedne svoje požude. Zabavise ovdi, o dušo bogoljubna, razmišljati pomnjivo priveliko usterpjenstvo tvoga dobroga Jezusa u toliciem mukami, bolestima, i pogerdjenjim, uzmi spasovni izgled, nauči i odluči satirat i krotit tvoju oholast. Promisli: Jezus u bolestima: a

ti u uživanjim svietovniem: Jezus prikriven razdertinom jednoga grimiza, a ti u napravam: Jezus u mukami prikoredniem, a ti u telesniem zadovoljnostima. Jezus u usterpjenstvu, a ti u svevolji: Oh nepriterpljive razlikosti!

POGLAVJE VIII.

Gospodin naš Jezus Jsukerst osudjen je na smert, i s' križom na ramenu uzlazi na goru od kalvaria, i muke, koje podnese od trećega do šestoga doba.

RAZMIŠLJANJE OSMO.

Misliaše ona opaka čeljad da Pilato za dugo zaderžao bi se s' Jezusom u kući, poče ulaziti s' navalom i vikati; neka umre jednom ovi himbeni prorok. Strašećise Pilato da nebi učinili koju pobunu prema njemu, opet izide izvan i očito čini jm znati, da on nenahodiaše uzroka za osudit na smert ovega čovjeka pravedna: na to opaki židovi raserčeni odgovoriše: ako ti pu-

stiš slobodna čovjeka ovoga, nećeš biti veće priatelj Česarov. Strašeći se Pilato neizgubit gospodovanje, kojemu bj od Česara podato, uzide na Pristolje zvano *Gabbatha*, tojest visoki kamen, i tuj čini privestit Jezusa; ukaza ga opet židovima, i reče jm: Evo kralj vaš. Promislite dobro, nahodilise na svietu kralj priličan ovemu bolestnu čovjeku, i spoznatćete jeli moguće da vam on kraljestvo prigrabi. Koi biljeg od kralja u njemu zamjerate. Gdje je kruna, i šibika kraljevska? Gdje bojnici, sluge, dvori i kraljevsko veličanstvo? Čim on ovako govoraše, Poglavice Misničke i starješine puka vikahu bez pristanka: smakni, smakni, križu pribi njega. Reče jm Pilato: dakle kralja vašega imam križu pribiti? Mi kralja nejmamo, odgovoriše, već samo Česara: govori jm Pilato: vidite i vi bistro da ja u njemu nenahodim uzroka od smerti: oni rekoše: nijeli krivina velika, zvati se kralj, i činiti se sin Božii? Poznajući Pilato hude i nepravedne njihove odluke, reče jm: pokli vi hoćete da ovi pravednik pogine, ja po ništa pri-

stati nemogu vašiem požudam, nitiću ovako tešku nepravdu učiniti; paček neka vidite da sam pravedan od kervi njegove, evo prid vami sviem ruke umivam: a gledate se vi. Bez straha i smutuje ikakve oni zavapiše: kerv njegova neka bude verhu nas i sinovah našieh. O huda neharnosti! Ne spominjese dobročinstvah od njega primjenieh, ne razmišljase pravednost i svetinja njegovieh djelah, nego se želi i ište njegova smert. Pilato dake slušajući ove rječi izusti nepravednu osudu, da kako himben prorok, i pogerditelj zakona Česarova, bude poveden na mjesto zločincim odredjeno, i da ondi propet bude na križ, medju dva opaka razbojnika. Tad hudo radostni oni zlotvornici, hule, i pogerdjuju Jezusa, koi je pravi i vjekuvječni Bog, i s' pohlepom žele smert njegovu; uvode ga u Dvor, svlače ga iz grimizne odjeće, i dopuštaju mu obućise u svoje haljine.

Ovdi, o dušo bogoljubna, promisli žalostno bitje tvoga milostiva Jezusa, i neka svaka ostanu ti bolje u serdce

usadjena, sverni za čas pogled s' njegova Božanstva, a zamjeri samo čovječanstvo: i ah vidjet ćeš jednoga priliepa i priplemenita mladića, nemilo bičima poružena, popljuvana, izranjena, kervim oblivena, iznemorena od mukah kupiti svoje haljine tamo i amo po tlieh razmetnute, sa sviem priklonstvom, sramom, i krotkosti; oblačitise prid oniem nemiliem, koiga zadirahu, i njimse podrugivahu. Pak s' mislim projdi na njegovo Božanstvo i razmišljaj serdčano ono neizmjerno vjekuvječno priplemenito veličanstvo uputjeno, u pridubokomu poniženstvu i potištenosti stati k' zemlji prignuto, stvoritelj prid svoiem neharniem stvorenjem, kakono najpotištenii čovjek, ili sluga, paček kakono sužanj njihovu gospodovanju podložan, ili za koju tešku krivinu od njih pedepsan. Nakon ovoga promisli, da netomse u svoje haljine obuče, bez dopustit mu i malo počivanja, izvode ga izvan, i dovode na mjesto gdje spravan biaše jedan pritežak križ, koga kad ugleda Jezus, ovako u svomu serdcu govoraše: ho-

di k' meni križu božanstveni, od Otca moga od nazad dosta vremena meni pripravjeni: hodi k' meni o križu priljubjeni, za ciela trideset i tri godišta od mene na ovemu svjetu provedena u trudu velikomu, i smertnomu znoju od mene hlepjeni, na tebi doveršit imam posvetilište moje. U to primi dobri Jezus tegotu onoga mučna bremena na prisveta svoja ramena. Promisli joštera u čioj družbi hodjaše Jezus, s'dva zlotvorna razbonjnika. Idjaše on medju dva zločinca noseći na izmoreniem i izranjeniem ramenima priteški križ: O dobri Jezuse, ah koju cienu imaju od tebe hudi progonitelji, čimte lupežima opačiem združuju! Paček još pogerdnie, čineći tebi istomu križ nosit, što od njih ne štiese da su križ nosili. Požali ga serdčano, o dušo kerstjanska, u toliciem mukami, bolestima i uvrjedami, koje s' privelikiem usterpjenstvom dobri Jezus podnosi. Nemogući ga vidjet radi mnoštva čeljadi bolestna majka, uputise s' Ivanom, i iniem bogoljubniem ženami jedniem kratćiem putom za moći ga

susrestiti: i kad izvan grada na raskersnici srete ga, ah žalostne zgode! vidi ga pod teškiem bremenom iznemorena, i na ovi žalostni pogled nemogući priterpiet žestočinu bolesti, polumertva na zemlju pada: isti Jezus budući došo na raskersnicu radi tegote križa, umora, i slabosti serće, i pod križem na zemljiu pada. Strašećise židovi da Pilato, koi ga želiaše oslobodit od smerti, nebi mu se smilovao i oslobodio ga, usilovaše Šimuna Cirenea, koi iz sela u grad vraćaše se, dabi on za malo križ nosio, dočim Jezus malo bi opočinuo. Sliedeći tako bolestno putovanje put Kalvaria, susrete Jezus nekoliko bogoljubnieh ženah, koje videći ga onako bolestna i izranjena, žaleći ga plakahu: dobri Jezus obrati se k' njima, i reče jm: O kćeri Jerožolimske, nemojte plakati verh mene, nego plačite verhu vas istieh, i verhu vašieh sinovah, doće bo vrieme u koje rietće se: blažene neplodnice koje niesu rodile, i blažene persi, koje ni jesu doile. Tada rietće gorami, padnite verhu nas, i berdima priklopite nas; pokli

ako u dervu zelenu zgadjase ovako, da što će se u suhu dogoditi? Idjući malo napried, susrete ga jedna bogoljubna žena, po imenu Veronika, koja videći ga kervava i izranjena, ganuse na smilovanje, dignu ubrus s' glave svoje, približi se k' Jezusu i otrje okervavjeni obraz njegov. Ovo milostivo ljubeživo djelo bj toliko ugodno dobromu Jezusu, da za biljeg njegove zadovoljnosti, ostavj na onomu ubrusu priliku okervavjena i izranjena svoga obraza, koi i dan današni u Rimu iznahodise, i s' osobitom bogoljubnosti štuje se. Sliedeći ovo bolestno putovanje Jezus, radi neizrečene bolesti i slabosti radi tolikoga nepristavna prolitja kervi, posernu i pade drugi krat na zemlju pod križem. Podignut, nu sa strašnom nemilosti od onieh zloserdnieh bojnikah, koi smučeći ga na silu, i nakon vele mučna i bolestna putovanja đoprie na početak kalvaria, gdje s' neizrečenom bolesti i čeznutjem, pade trećiem kratom na zemlju. Videći oni nemili da ne biaše već u bitju za križ nosit, dižu mu ga s' ra-

menah, i staviše Jezusa u mjesto, gdje običaj biaše zatvorati na smert osudjene, dokle bi bile pripravne sve stvari za na križ propet ga. Ti u to, o dušo bogoljubna, koja si s' pametim tvojom vjerno sliedila bolestna Jezusa u onomu primučnu putovanju, razmišljaj sad pomnjivo sve pogerde, sve muke, sve bolesti, koje u ovomu putu podnese za tvoju ljubav dobri Jezus. I neka možeš sve po tanko i skupjenom pametim razmišljati, ostavjam te u sladkoj družbi izranjena i izmučena tvoga blagoga Jezusa.

POGLAVJE IX.

Gospodin naš Jezus Jsukerst propet je na križ medju dva lupeža, i muke, koje podnese od doba šestoga do devetoga.

Razmišljanje Deveto.

Evo nas na gori od kalvaria, gora ružna radi nje neplodnosti, pogerdna i smradna, radi telesah zločinacah, koiem se ondi smert zadavaše, gora naj-

pogerdnia od sve Palestine u ona doba, a sad najsvetia i najpočastnia sve zemlje. Tuj jest jedna priliepa Cerkva na tri svoda dieljena; Pervi posvetjen je božanstvenomu Spasitelju, i tu jest grob Jezusov; drugi nazivlje se Kalvario; a treći prisvetomu Križu posvetjen je. Četiri razlike verste čeljadi danom i noćim Bogu hvale podaju. Pervi su sinovi svetoga Otca Frančeska, koi imaju Kalvario i sveti grob, drugi jest narod Gerčki, treći je Armenski, a četverti su Kofti. Izvan malobratjanah Frančeskanah, svi su rečeni narodi odciepjeni od svete Rimske Cerkve. Čimsmo na ovomu berdu, promislimo koje pristrašne muke podnio je dobri Jezus za spasenje svega inokupno ljudskoga naroda. Pogledaj, o dušo bogoljubna, kako oni nemili kervnici sa svom nemilom pomnjom zabavljaju se jedni spraviti križ, drugi čavle, treći konope, svi su zabavljeni, i sve načine ištu za bolesnie muke zadavati priblagomu Jezusu. Budući sve stvari pripravne, dovode Jezusa, svlače ga iz svojieh haljinah, paček s' nečuvenom

nemilostim s' njega sadiruih, ponavljajući mu sve rane i bolesti. I ovo je treći krat svučen Jezus gol prid oniem opakiem pukom. Videći ga u tako žalostnu bitju priucviljena majka, i nemogući uzderžat se radi gorke bolesti, približase k' njemu, gerli ga i celiva, diže sa svoje glave pokrovni ubrus, i s' njime priko sriede tjela njegova opasa ga. Ah! koliko teškom bolesti bj priklopjena prisveta nje duša, er ikakve pomoći podat nemogaše priljubjenomu svomu sinu. Hotjela bi izgovorit rieči od utješenja, ali radi priteške žalosti i uzdahah, ne biaše u bitju progovorit išta. Hotjela bi otert mu kervavi obraz, nu oni nemili uboice zgrabiše iz nje rukah izranjena sina za posmucat ga na smert. Prie propetja po običaju hotješe dati mu pitje. Lupežim osudjeniem dadoše vino dobro, a Jezusu s' vinom pomješaše myru, i kako okusj, nehtje piti radi gorkosti od myre. Razljutjeni oni zloserdni er ne hotjaše piti što mu davahu, privode ga na mjesto od mučenja. Postavjen križ na zemlju, potisnuše dobroga

Jezusa, da silom pade na križ, on isti otvora ruke, i pruža ih verh križa; a oni š' debeliem čavlima, i s' teškiem udarcima pribiše jh na križ, za teziem na isti način pribiše i prisvete noge. I tako uzdižu križ, a Jezus visi o ranam pribolestniem njegovieh probjenieh rukah i nogah s' neizrečenom bolestim i čeznutjem. U tako žalostnu bitju uzdignu Jezus bolestne svoje oči k' nebu, ovako govoreći priljubjenomu Otcu svomu. Evo Otče pridobri, evome sa svom zadovoljnosti raspeta na dervu od križa. Za vječno spasenje svega ljudskoga naroda hotio si podnižit me do smerti od križa, i ja izveršujem dobrovoljno tvoje zapovjedi. Primi o moj Otče ovo moje posvetilište, i po njemu smersi sve grjehe, ljudskoga naroda: neka ova moja muka, ova moja pribolestna smert bude svemu svietu koristna. U to oni hudi kervnici staviše verh glave Jezusove nadpis učinjen slovima židovskiem, Gerčkiem, i Latinskiem, to jest: Jezus Nazaranin kralj židovah: koi nadpis nahodise sad u Rimu u Cerkvi s. Križa.

Evo daklé propet je na križ Gospodin naš Jezus Isukerst i na taki način propet, da se mogu očito pribroit sve kosti njegove, kako on isti reče po Proroku Davidu : *pribroili su sve kosti moje.* Iz njegovieh ranah izlievase množ neprocienjene njegove kervi, i tako je na križ pribjen, da krenuti nemogaše se; izvan samo glavom, ali ni nju ne mogaše na križ naslonit, er bodestne drače ternove krune jače bi se usadile, i tako vele težu bolest zadale mu. Njegovo prisveto tjelo visi o čavlima, kog tegota razadire veće rane, i take bolesti on kuša, da nie moguće, ne samo izrieti jh, nu ni zamisliti jh. Ne zadovoljni zloserdni židovi od ovieh mukah prigorkieh, izmišljaju nove načine za pogerdnie vriedjat ga i mučiti : jedni dakle govorahu mu : hodi sad razruši Cerkvu Božiu, i u tri dni opet sagradi ju, kakono si se hvalio : ini mu govorahu : druge si sahranio, a sad sahranit nemožeš tebe istoga : ako si sin Božii, sijdi s' križa, i svi ćemo ti vjerovati. Dočim oni nemili na ovi pogerdni način govorahu i zadirahu ga u

njegoviem mukam bojnici uzeše haljine njegove, i nehotješe razdrieti jh, er bjahu spletene, nu sreću verhu njih postaviše, tkomu da zapade: nekase ispunj proročanstvo koje govori: razdjeliše haljine moje medju sobom, i verh odjeće moje vergoše sreću. Sve ove prižalostne zgode ispunjahu se prid očima priucviljene majke, i ah na ove poglede priljubjenoga nje sina u tako strahovitiem mukam i terganjim, koliko se uzmnoži bolest u materinskomu nje serdcu! Ona u svomu serdcu propeta visiaše zajedno sa sinom, i dobrovoljnie umerlabi, negoli podnieti poglede onieh pribolestnieh ranah i smertna ervanja priljubjena Jezusa. Staše ona pod križem bez igda oči od njega odvratiti, i sviem što biaše prikomjernom bolestim probjena, ništa ne manje moliaše svemogućega Otca na ovi način: Otče i vjekuvječni moj Bože, tebi ugodno biaše da sin moj bude na Križ propet, neka se punj višnja volja tvoja, nit je vrieme da mi ga povratiš. Ti o prisveti Ćajko od miloserdja vidiš u koiem prikoredniem mukam na-

hodi se; molim te pomozi ga, i oblakšaj mu prižestoke njegove bolesti. Na sverhu milostivi Otče serdčano ti priporučivam moga i tvoga dragoga Jezusa. Takodjer i sin na isti način moliaše Otca za majku svoju, i u serdcu svómu ovako vapiaše. Ah pridragi Čajko moj! ti vidiš dobro pritešku bolest ucviljene majke moje: sam ja, a ne ona, imam biti na križ propet, nu zamjeram i nju propetu sa mnom na istomu križu. Križ moj zadostaje za odkup svieta, i zato ne dopusti da drugoga podnosi draga moja Majka. Pogledaj, uebeski Otče moj, koliko je ona ožalostivjena i ucviljena, zato molim te najgorućiem načinom oblakšat joj dostoj se prikomierne bolesti. Stahu joštera kod križa s' Ivanom i ine bogoljubne žene, koje videći gorke bolesti Jezusa i Marie neutaživo plakahu. Nu dočim Jezus visiaše na križu svedj prid očima imaše vječno spasenje naše, i dielovaše koristi neizrečene. Stojeći na tverdoj bolestnoj postelji od križa, izreče one rječi pune privisokieh otajstvah, koje nam sveto Evan-

gelje donosi. Perva rječ koju reče, bj: Otče prosti njima er neznadu što čine. Drugu rieč uporavi Majci svojoj, govoreći: ženo evo sin tvoj: a ljubjenomu Ivanu: Evo majke tvoje: ne zazvaje imenom majke za ne uzmnožit joj bolesti. Treću reče obratjen k' dobromu lupežu: Danas bitićeš sa mnom u Raju: Četvertu reče, kad se vidje od svoga nebeskoga Otca ostavjen, vapeći: Bože moj, Bože moj: zašto si me ostavio? Hotje rieti: Otče: ti toliko si ljubio sviet, da za njegovo spasenje poslao si mene na muke i smert pribolestnu, i za njegovu ljubav joštera zaboravjaš se od tvoga priljubjena sina. Peta rječ bj: Žedan sam. Šesta rječ, koju reče, bj: Doveršeno jest, hotje rjeti: Otče moj, sve što si mi naredio cielovito izveršio sam: ter ako joštera štogod ostaje, spravan sam dobrovoljno ispuniti. I eto vidi se, da se je u meni izveršilo sve ono, što od mene rekoše Proroci; zato ako ti je ugodno, Otče, molim te zazovi me k' tebi. Odgovorj mu primilostivi Otac: Sinko moj pri-

ljubjeni, ti si izversno i cielovito izveršio svaka, neću da veće u bolestima mučiš se; zato dojdi k' meni, jaću te dobrovoljno primiti u moje krilo. Od tad počeše se Jezusu otvorat i zatvorat oči, i naslanjajući bolestnu glavu sad na ljevu, sad na desnu stranu, zavapj glasom veliciem: Otce! U tvoje ruke priporučivam duh moj: i ovo bj sedma i najposljedna rieč, koju reče Jezus na križu. Koju izgovorivši, prignu glavu, kakono da s' oviem poklonom hotiaše nebeskomu Otcu zahvaliti da se je dostojo k' sebi zazvati ga, i prida duh svoj Otcu. Videći stotinik da on umiraše razlikiem načinom od inieh, obratise na pravu vjeru, i zavapj: U istinu ovi biaše Sin Božii. Ali ah! U kojoj teškoj žalosti iznadjese tad priucviljena Majka videći izdahnut pridragoga svoga sina! Radi prikoredne bolesti bitće bez sumnje ostala kono bez ćutjenstva polumertva, pokli ova bolest bj veoma veća od one, koju je kušala kad je susrela izmučena sina svoga s' teškiem križem na ramenu. Ah a u kolikoj

bolesti biaše tad utopjena vjerna Mandaljena, ljubjeni učenik Ivan, i ostale bogoljubne duše! Imaše svu goruću požudu za podat koju pomoć mertvu Jezusu, nu na koi način? stojeći svi pod križem ko izvan sebe radi teške bolesti u gorku plaču i uzdasima. Njihovu plaču i uzdasima združuje se sva narav: er u to doba sunce sakrj svoje sjajne zrake, i vas sviet bj gustiem tminam prikriven; zemlja stresa se; puca kamenje; grobovi rastvoraju se, i izmeću mertve, koje u njim ležaše; zastor cerkve na dva diela razadire se. Ganuta su dakle na bolest neoćutljiva stvorenja, a mertav naš dobri Jezus od svakoga ostavjen je, izvan Majke, Ivana, i inieh bogoljubnieh dušah, koje kod križa sjedeći u neizrečenom jadu i žalosti utopjeni gledahu, i pametim razabirahu, sve rane i modrice onoga izmučena mertva tjela, i vapjahu i čekahu pomoć Privišnjega za s' križa dignut ga, i pokopat ga. Ah ako ti, o dušo bogoljubna, razmisliš pomnjivo propeta Jezusa, vidjetćeš bistro da od verha glave, do

dna petah nećeš u onomu tjelu prisvetomu zdrava mjesta moć iznaći. Imaš ovdi veliki uzrok za s' mislim zadubstit se u razmišljanje prižestokieh Jezusovieh mukah, prinemile smerti njegove, i njega mertva visećega na križu: imaš družbu priucviljene Majke, Ivana, i inieh bogoljubnieh ženah, koje pod križom stojeći cviliahu i razmišljahu vas tanko po tanko prižalostni dogodjaj. Združi s'njihoviem pomnjivo razmišljanje tvoje, i iz toga razmišljanja izvaditćeš priobilne plode i koristi duši tvojoj.

POGLAVJE X.

Gospodinu našemu Jezusu Isukerstu mertvu na križu sulicom probiše sveti bok, i ini dogodjai od doba devetoga do večernjega.

RAZMIŠLJANJE DESETO.

Staše dakle priljubjeni učenik Ivan, prižalostna Djevica majka, Mandalje-

na, i ine bogoljubne žene pod križom u neizrečenom bolesti utopjene ramišljajući izranjena mertva Jezusa od svakoga ostavjena; kad eto zamjeraju iz grada dohodit mnoge oružane bojnike, koi biahu poslani za pribiti i razlomit koljena propetiem na križu, i da ona telesa nebi ostala nepokopana u dan one velike svetkovine. Ucviljena majka i nje vjerna družba tad pripadoše se veoma, da oni nemili nebi opeta kakve nove pogerde učinili jur mertvu Jezusu. Prisveta Djevica veće od ostalieh pristrašena moliaše mertva sina ovako : o primili sinko moj! Ah za koi uzrok ovi zloserdni povraćaju se sad ovdi? Njesu li te priko mjere nemilosno mučili i usmertili? I još nie jm zadosta? Ja sam cienila, o moj sinko! da su oni već nasitjeni i zadovoljni u njihovoj nepravednoj zloserdnosti, nu vidim, i strašim se, da dohode jur mertva progoniti te. Mili sinko moj! Ja neznam što učinit imam. Ah njesam mogla od smerti izbavit te, a veoma manje moću sad išta zadjelovati u korist tvoju. Ja ću ovdi bora-

viti žalostna pod križem tvoiem, a ti Sinko moli Otca tvoga, nek umiri seržbu njihovu, a i ja ću s' moje strane učiniti koliko uzmoć budem. U sličnoj gorkosti, i žalosti stahu i one ine duše bogoljubne pod križem. U to s' nabunom i naglosti dojdoše oni hudi bojnici, i videći da lupeži nebiahu joštera umerli, prebiše im koljena, ubiše ih, skinuše s' križah njihova telesa, i svom berzoćom smetnuše ih u jamu za grob odredjenu zločinacah na smert osudjenieh. Gledajući priucviljena Djevica što lupežim činjahu, pristraši se priko načina, misleći da jednako nebi i nje sinu učinili, pade na koljena, s' rukami na persieh prikriženiem, i plačniem glasom stavise moliti one nemile bojnike na ovi način: o ljudi bratjo! za ljubav Boga velikoga ja vas molim, da veće ne budete mučit moga dragoga sina: ja sam pri-žalostna njegova majka; vi znate dobro, da vas ja njesam u ičemu uvriedila: ter ako sin moj, cinjaše se vami da vam je protivan, eto ga jur pogubiste, i ja vam sve dobrovoljno praštam,

imajte sad, molim vas miloserdja meni ucviljenoj materi, i nemojte mu koljena prebiati, pokli vidite da je on jurve umro, neka ga ciela pokopat mogu. Čim ona plačući, i uzdišući ovako moljaše, Ivan i bogoljubne žene stahu klečeći kod nje, i gorko plakaše, jedan od onieh zloserdnieh konjanikah imenom *Longin*, nehajući za molbe ucviljene majke, i nje žalostne družbe, kopjem udari, i probj persi Jezusove, i izide kerv i voda, koje jedna kaplja pade na oko sljepo rečenoga Longina, i ozdravj ga i u tjelu i u duši: er od toga časa on otide u jednu pustošnu spilu plakati grjeh svoj, pak svet učinj se, i umrje mučenik. Na ovaki žalostni pogled nemogući uzderžat se bolestna majka, pade polumertva na skut Mandaljene: Ivan u serdce teško ranjen videći ovaku nemilost, i zloserdnost, steče duha, i osorno reče jm: O priopaka čeljadi! kako serdca imate djelovat ovake strahovite nemilosti? Ne vidite da je on jurve umro? Hoćete dake s' vašom nemilosti pogubiti i ovu zalostnu njegovu majku?

Djelite se odovle, er mi isti pokopatćemo tielo njegovo. Kad Bogu bj ugodno djelište se bojnici. A ucviljena djevica, kakono od sna probudi se, i ončas upita : što biaše se dogodilo od nje sina. Odgovoriše joj, da ga ne biahu s' križa dignuli. Ona u žalosti svernu pogled na njega, i zamjerajuć novu ranu probjenieh persih njegovieh, smertnom bolesti bj priuzeta. Ah koliko krat ona ucviljena majka danaska umerla je! U istinu toliko, koliko krat vidje ponavjat se dogodjaje, i rane svomu pridragomu sinu. I za pravo eto očito u njoj se ispunjaše ono, što joj starac Simeon prorokova, kad joj reče. Tvoju će dušu mač prioštri prostrieliti : pokli ono strahovito koplje probia u isto doba i tjelo sina, i Majke dušu. Promisli ovdi, o dušo pravovjerna, promisli serdčano, kolike, i kako žestoke bolesti podnosi priucviljena Jezusova Majka. Promisli joštera, kako ona sveta družba stoi pod križem ožalostivjena i zamišljena, neznajući što učinit ima. Hotjeli bi dignuti Jezusa s' križa, i poko-

pat ga, ali nejmaju stvari potrebnite za izveršiti to djelo, kakono je goruća njihova požuda. Misle, er se noć približa, odjelit se, ali serdce jm nedopuštava ostavit ga. Ah tko igda izriet mogobi u kojom tjeskoći, i ervanju ćutjenstvah ona sveta prižalostna družba nahodi se: zaderži se s' njom i ti o dušo bogoljubna, i s' najserdčaniem razmišljanjim ovieh prižalostnieh dogodjajah, probudi u serdcu tvomu ćutjenstva prave bolesti i požaljenja, i tako od tvoga razmišljanja izvaditi ćeš priobilne duhovne koristi.

POGLAVJE XI.

Gospodin naš Jezus Isukerst dignut je s' križa, i dogodjai do sveršenja.

RAZMIŠLJANJE JEDANESTO.

Ištom se biahu odalečili od križa pervi bojnici, eto vidjahu se iz grada dohodit drugi, koieh došastje, sviem što bj priateljsko, ništa ne manje uz-

rokova onoj ucviljenoj družbi smuću i strah ne malahan. Bożê neumerli! Ah kolikiem žalostima i jadima morene su one svete i bogoljubne duše! Oni paka koi iz Grada dohodiahu, biahu Jozef od Arimatee, i Nikodemo učenici Jezusovi, i sobom nosiaše stvari potrebnite za dignuti s' križa i pokopati mertva njihova Naučitelja. Ivan poznaše ih, i reče ožalostivjenoj Djevici: nemoj se strašiti ni predati, ovo su Jozef i Nikodemo priatelji naši. Prisveta Djevica, utješi se tad, i zavapj: Blagoslovjen budi veliki Bog, koi nas je pomogao, nije se zaboravio, dali spomenuo se je od nas. Pojdi, o mili sinko Ivane, pojdi susrestiti priatelje naše. Ivan otide, i čim se sastaše, pozdraviše se i zagerliše, i od gorke bolesti i plača, ne biahu u bitju za njekoliko doba rječi progovorit. Jozef umiren njekoliko, upita ončas Ivana, što biaše od prižalostne Djevice, i od ostalieh učenikah, i tko biaše s' njom u družbi: odgovorj mu Ivan, da s' Djevicom biahu bogoljubne Marie, a od inieh učenikah neznaše što rjeti. Upita ga

joštera verhu stvarih, koje se biahu dogodile, i Ivan sve tanko i bistro pripovidje mu. Kad kod križa dojdoše, padoše na koljena, i s' plačom i s' uzdasima pokloniše se propetu Jezusu. U to reče im, utješena malo, Djevica Majka: ah vele dobro učiniste, o vjerni učenici, spomenut se od vašega milostiva Naučitelja: koi vas je mnogo ljubio: spovjedam da vaš dohod izvan načina utješio me je: mi smutjeni nahodismo se, neznajući što, ni kako učinit imamo. Višnji Bog milostivo zaplatio, ovo vaše bogoljubno djelo. A oni rekoše: mi iz živa serdca bolimo se radi bolestnieh dogodjajah: i još i sad gorka žalost terga nas. Opaki pridobiše i usmertiše pravednoga, ah, da nam biaše moguće, mi bi ga bili iz nepravednieh zloserdnieh rukah dobrovoljno izbavili: ali za njegovu ljubav ino nemožemo, nego mu prikazujemo, i poklanjamo ovu našu malahnu, ali serdčanu službu. Ustaše se tada, i počeše odbijati tjelo Jezusovo na križu pribjeno.

A ti, o dušo bogoljubna, u toliko po

nadahnutju serdca i pameti tvoje, razmišljaj način, s' koijem oni dižu s' križa tjelo njihova Jezusa. Naslanjaju dvie uzlaznice s' jedne i s' druge strane križa, i uspevši se Jozef na desnu stranu, nastoi tverdi čavao izvaditi, kojiem bj desna ruka Jezusova pribjena, i sviem što bješe postavio svu pomnju, ne bij mu moguće izvadit ga bez tegnuti s'klieštim prisvetu ruku. Sila bj uhitit ju, ne za nemilost, već za potrebu: budući na sverhu s' velikiem trudom čavao izvadio, skrovito podava ga Ivanu, da ga ucviljena Majka nebi vidjela. U isto vrieme bogoljubni Nikodemo izvadj čavao s' lieve ruke, koga na isti način poda Ivanu. Side pak za izvadit onega od nogah, a u to dobri Jozef uzderžaše tjelo Jezusovo svoiem rukami gerleći ga. O čestiti Jozefe, koi dostojan bio si uzderžati i zagerliti tvoga i našega Odkupitelja! Ah kolika je sreća tvoja! Tad prisveta Djevica uzimlje ruku ljubjenoga sina svoga, prinosi ju k' svomu obrazu, nemože se nasititi ljubeći ju, i suzam polievajući onu svetu ranu. Izvadivši čavao od

nogah, slazi polagahno Jozef, uzderžeći prisveto Jezusovo tielo, i prihitajući ostali, položiše ga s' bogoljubnom pomnjom i počastnostim na zemlju. Majka na skut svoj postavj glavu i ramena, Mandaljena noge, prid koiem prizamjernu milost njegda iznadje, a ostali okolo stojeći, gorko plakahu i uzdisahu, pazeći i razmišljajući bliedo i priobraženo prisveto Jezusovo mertvo tjelo. A ti, o dušo bogoljubna, nećeš se krenut na plač i uzdahe, na pogled ovake žalostne zgode? Ah zadubi se pametim u razmišljanje mertva tjela tvoga Jezusa, i mukah od njega podnesenieh za tvoju ljubav, i sjedini se s'onom čestitom družbom s'tvoiem razmišljanjem, i nastoj da ovi žalostni pogled krene serdce tvoje, i prigne te na bolest i požaljenje.

POGLAVJE XII.

Gospodin naš Jezus Isukerst pokopan je.

RAZMIŠLJANJE DVANAESTO.

Biaše običaj medju židovim po smerti ončas zatvorit oči i usta mertvomu, i to djelo učinit imaše Majka priminutoga. Štie se u objavjenjm S. Brigide, da to učinj Djevica Maria svomu sinu, kad ga s' križa dignuše. Nakon toga bj običaj odrezati kose, i oprati mertvo tjelo, pak pomazati ga mirisnom pomasti, i na sverhu pokopati. Za pokopati dobroga Odkupitelja molio je Jozef priucviljenu Majku, dabimu dopustila, buduć da sunce biaše na zahodu, oprati prisveto Jezusovo tjelo, pomazati ga, i pokopati: komu ona cvileći odgovorj: ah vjerni moj priatelju, nemoj, molim te, joštera razdjeliti od mene pridragoga moga sina, ili i mene zajedno s' njime ukopaj. Rekavši ove rieči, zadubena ostaje u žalostnu razmišljanju ranah mertva

svoga Jezusa. Čim ona u razmišljanju zaderžaše se, prohodjaše dan, a noć približaše se: ter zato reče joj Ivan: dopusti, o blaga majko, da vjerni naši priatelji pokopaju tjelo dragoga našega Gospodina, er u vrieme od noći nije pristojno nami u grad hoditi. Prignuse prisveta Djevica na Ivanov razlog, i dopustj s' neizrečenom žalosti serdca, svoga miloga sina pokopati. Tad prihitiše svi ono prisveto tjelo, staviše ga u jedno bjelo čisto platno, i ponesoše ga četerdeset šežanjah daleko od križa, i postaviše ga na jedan kamen. Majka glavu deržaše, Mandaljena noge, a ostali ine diele tjela; tuj opraše i pomazaše po običaju tjelo Jezusovo, a bolestna Majka nemogući uzderžat se, uzdišući reče: ah mili sinko! Ja te deržim mertva na moiem rukam! Ah koliko je mučno i bolestno naše razdjeljenje! Tvoi razgovori svedjer bili su nami ugodni. Vjerno sam te družila u oviem tvoiem mukam. Ah zašto ne učiniš, da i ja budem s' tobom pokopana? Ah pridragi sinko moj! naša sladka družba eto seršuje! Nakon

tvoga pokopanja, gdjeću ja? Što ću brez tebe? Kako mo ću živjet brez tebe moj živote? Ah s' kolikom zadovoljnosti i jabi htjela bit s' tobom pokopana! Ali ah! Kad mi to nije moguće, ostavjam s' tobom dušu moju, i tebi ju serdčano priporučivam. O moj priljubjeni sinko! Ah koliko je mučno i žalostno ovo naše razdjeljenje! U to ona ljubeživo celiva, i suzam polieva oči, čelo, i usta, i s' ubrusom glave svoje zamotava prisvetu Jezusovu glavu. Tad svi skupa ponesoše tjelo. Jezusovo u grob, koga dobri Jozef biaše za sebe pripravio, svom najserdčaniom štovnosti i bogoljubnosti postaviše klečeći, u grob ono prisveto tjelo. Pribolestna Majka nemože da ga ostavj, nu, na molbe Ivanove prigibljese, i dopuštava grob zatvoriti. Razmišljaj sad ovdi, o dušo bogoljubna, kolika bit imala je žalost priucviljene Majke, ostajući brez pridragoga svoga sina. Ah bitće ovdi brez sumnje ponovile se u zalostnu nje serdcu sve prošaste bolesti, i ucviljenja! Pogledaj kako iz nje očiuh teku dvie rieke neutaživieh suzah!

Združi se i ti s' njome, i u plaču i suzam promisli, koliko je Jezus podnio, i što podnosi prisveta Djevica njegova ljubeživa majka za vječno spasenje duše tvoje.

POGLAVJE XIII.

Priucviljena Djevica Maria djelise s' groba.

RAZMIŠLJANJE TRINAESTO.

Budući doveršeno ovo miloserdno djelo od pokopanja prisvetoga Jezusova tjela, vierni Jozef hoteći se u Grad povratiti, reče Djevici prisvetoj: o Gospojo moja, deh za ljubav Božiu i tvoga miloga sinka, i moga Naučitelja, molim te, da se budeš dostojat doć pribivati u kuću moju : ja znam da ti kuće tvoje nejmaš: neka dake moja kuća bude tvoja, i sve ino što ja imam, derži za tvoje; isto reče joj i Nikodemo. Ona sa svom ljubavim i poniženstvom zahvalivši, reče ijm: moj ljubjeni sin prie nego izdahoje, priporučio me je, i pri-

dao Ivanu, i zato njemu bit imam poslušna. Oni tada moliše Ivana, dabi dopustio, da ona pribiva u njhovoj kući. Ivan odgovorj jm. Ja sam odredio povestit Djevicu na planinu Sionsku, gdje naš dobri Naučitelj učinio je Vazam, i ondi pribivati s' njome do moje smerti. Kad oni začuše ove rieči Ivanove, ugadjajući se njegoviem odredam, sa svom ljubavi i bogoljubnosti pozdraviše prisvetu Djevicu, sniženo pokloniše se grobu, i otidoše. Približajući se tot više noć, Ivan reče Marii Majci: nije prikladno već ovdi uzderžat se, nitje pristojno po mraku u Grad povratiti se, ter zato, akoti je ugodno, uputimo se. Dobrostiva Majka tad ustajuči, i serdčano celivajući grob, govoraše: prisladki moj sinko! ja nemogu veće uzderžat se s' tobom, zato sa svom najgorućiom moći serdca moga Vječnomu Otcu priporučivam te. Ah Ćajko prisveti! priporučivam ti serdčano moga sina, i dušu moju, koju ovdi s' njim ostavjam. Iza kako ovo izreče, uputi se. Prisveta Majka biaše umotana, i cerniem ruhom, na način udovice, prikrive-

na sva, i žalostna hodiaše medju Ivanom i Mandaljenom. Kad dojdoše kod križa, svi zajedno klekňuše, i ucviljena Majka reče: Na ovoj tverdoj postelji moj priljubjeni sin svoj život sveršio je, i na ovomu dervu svu svoju kerv neprocienjenu prolio je za spasenje ljudskoga naroda. Dospivši molitvu, uputiše se k' Gradu, nu žalostna Majka na svaki čas obraćase pogledati križ, i grob. Kad dojdoše na jedno mjesto, odklen veće nemogaše se vidjeti križ, kleknuše na zemlju, i bogoljubno pokloniše muse. Približajući se Gradu, Mandaljena moli Djevicu na ovi način: O Majko prisveta! molim te za ljubav tvoga sina, dabi se dostojala doći u kuću moju; ti znaš dobro kako dobrovoljno on pribivao je u njome. Djevica išta ne odgovorj, nego pogleda na Ivana, a Mandaljena tad sa sviem duhom moliaše Ivana, koi joj odgovorj: pristojnie je da otidemo na goru Sionsku, negoli drugovdje, a ti dojdi s' njome: reče Mandaljena doćiću dobrovoljno: ti dobro znaš da bih svedjer stala u nje družbi, i nikad ju nebih ostavila.

Ovako medju sobom govoreći, uljezoše u Grad, i sa svieh stranah navervješe mnoge Djevice, i Gospoje od grada za surestit ih, i žaleći serčano njihove bolesti i jade, govorahu! Starješine naše učinile su danas veliku nepravdu, budući na smert nemilu osudili sina pravedna ove dobre Majke i Gospoje: ali doće vrieme, u koje bitćemo svi od Boga teško pedepsani: njima združiše se tolici dobri ljudi joštera, koi iste stvari govorahu, i serdčano žaliahu onu prisvetu ucviljenu Majku. Kad dojdoše prid kuću, ljubeživo zahvali oniem dobriem ženami, i inoj družbi, koja s' njom dojde do kuće, pak uljeze, i gledajući po svom kući, cvileći govoraše: ah moj primili sinko! ah jate ovdi nenahodim! O Ivane gdje je moj dragi sin? O Mandaljeno! gdje je tvoj dobri naučitelj, koi te toliko ljubjaše? O drage moje sestre! gdje je milostivi vaš Jezus? Ah vidim daseje od nas odalečila radost, veselje, i svjetlost očjuh našieh izgubili smo! Žalim i bolim se verhu svega, er naš ljubjeni Jezus onako nemilo i

pogerdno bio je izmučen, bez da mu mogah podat ikakve pomoći : od svakoga ostavjen, i na sverhu od istoga svoga nebeskog Otca. Kako u malo časah bj nam ugrabjen i odsmucan, vi dobro znate. Ah kad igda začula se onaka nepravedna osuda, još i najopačiemu čovjeku od svieta ? Ah mili sinko moj! prošastu noć bio si nemilostno izdan, uhitjen, izmučen na svake najpogerdnie i najbolestnie načine, a danas nemilom smertim umoren! Ah sinko priljubjeni! koliko mi je gorko i bolestno naše razdjeljenje, i žalostna uspomena pribolestne tvoje smerti! Ah moj Jezuse! kakoće majka tvoja u ovoj kući pribivati brez tebe? Ivan poznajući žestočinu bolesti, strašise, da zajedno s' sinom ne izgubi i majku, rečejoj sa sviem priklonstvom i serdčanosti: Majko moja, molim te, pristani već plakati, er tvoj i moj Jezus izveršio je hotjenstvo Otca svoga, a mi sreću i zadovoljnost imat ćemo vidjet ga do malo; mi u toliko blagujmo štogod, i pokriepimo se. Ti sad, o dušo bogoljubna, razmišljaj serdčano bolesti pri-

komjerne ove priucviljene Majke; korist razmišljanja tvoga nek bude, krenut se na požaljenje, i sa sviem serdcom molitju, da ti milost isprosi, da u nje družbi budeš, suzami prolitiem rad pravoga pokajanja, plakat smert prigorku milostiva Odkupitelja i začet pravu omrazu prema grjehu, koi ju uzrokova.

POGLAVJE XIV.

Petar dohodi iskat proštenje u prisvete Djevice, i ini dogodjai do uskersnutja Gospodinova.

RAZMIŠLJANJE ČETERNAESTO.

Budući svanulo jutro u Subotu, staše ožalostivjena majka u kući zajedno s' vjerniem Ivanom, i dobriem Mariami u velikoj bolesti, razmišljajući smert prinemilu njihova dragoga Jezusa. Čim oni u tomu bolestnu bitju boravjahu, eto njeko naglo pokuca na njihova vrata, i er strah biaše jur posvojio serdca njihova, pripadoše se. Ivan pos-

spiešno ustade vidjeti tko biaše, i pozna da je Petar, ter mu otvorj. S' Petrom uljezoše i ini učenici, i svi u skupu grozne suze roniahu, i gorko plakahu, nit biahu u bitju za njekoliko vremena rječi izustiti. Petar paka nakon plača, progovorj, i reće: Ja se sramim ne samo govoriti, nu i stati prid vašiem očima, ja, koi sam ostavio, i zanjekao moga priljubjenoga Naučitelja, i Gospodina; isto rekoše i ini učenici. Djevica tad ljubeživo i blagostivo reče jm: Vaš dobri i milostivi Naučitelj nas je ostavio, i bez njega svi smo sirote: ali ja pouzdano ufam i vjerujem da mi svi do malo vidjetćemo ga. Vi dobro znate koliko je on dobar, koliko je milostiv i ljubeživ; ne strašite se dakle, onće vam blagostivo prostiti. Njegov i naš nebeski Otac hotioje da on muku podnese i umre, radi česa, daste vi i bili kod njega, nebiste ga izbaviti mogli iz rukah nemilieh. Tolikoje, o prisveta Djevice, odgovorj Petar, ere ja isti, koi mnogo uzdao sam se u sebe istoga, ištom vidjeh početak njegovieh mukah, pristraših se

priko načina. Hotje tad prisveta Majka uzaznat sve što se dogodj od početka do sverhe, i Petar sve po tanko izkaza joj: i za bolje svernu pogled na Ivana, dabi i on bistrie još povidio sve što se dogodj, i Ivan iz početka prične, i on pokaza sve što se biaše dogodilo; i tako sad jedan, sad drugi pripovjedajući, vaskolik oni dan u razgovorim verhu Jezusove muke provedoše. Oh s' kolikom pomnjom i pohlepnosti slušaše prisveta Djevica ove razgovore! Sverni, o dušo bogoljubna, pogled pameti tvoje na ove svete duše, i zamjeri s' kolikom bogoljubnosti, i ljubeživiem serdcem govorahu o mukam i smerti njihova dragoga Jezusa! Stvar je u istinu prikoredna i velika vidjet kraljicu Neba i zemlje, Poglavicu Apostolskoga, i ine učenike pribivat u jednoj malahnoj priprostnoj kućici, deržat serdčane bogoljubne razgovore o smerti Jezusovoj. U toj versti govorenja zaderžahu se do zahoda sunca. Na sverhu Mandaljena i ine Marie otidoše pribaviti stvari potrebnite za pomast. Promisli koliko one svete duše

brinuše se o dragomu njihovu Jezusu. Evo ti, o dušo bogoljubna, sve ono što milostivi Jezus zadjelova od večere, do časa njegove smerti za tvoje spasenje. Zabavi se u oviem prikoristniem razmišljanjim, i sverni često pomnjiv pogled na pribolestnu Majku, i na žalostne Jezusove učenike. Derži za istinito, i uglavi se da puta drugoga nije za dostignut vječna Rajska uživanja, negoli razmišljati bogoljubno muke, rane, i prigorku smert Jezusovu, komu nek je slava i dika za sve vjeke vjekah. Tako budi.

Krunica na čast sedam bolestih B. Djevice Marie.

℣. Bože na pomoć meni ustani.
℟. Gospodine za pomoći me poteži se.

Slava Otcu i Sinu . . . *i ost.* Kako biaše u početak . . . . *i ost.*

I.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, radi one teške bolesti koju oćutje pri-

blago serdce tvoje, onda kad začu žalostno proročanstvo svetoga starca Šimuna. Pridraga moja majko, molim te sniženo za bolest priucviljena serdca tvoga, da se dostoiš isprosit mi krepost poniženstva, i dar svetoga straha Božiega. *Zdrava Mario* . . . i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

II.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, za ono prikoredno terganje, koje oćutje prisladko serdce tvoje u bježanju i stanovanju u Egiptu. Pridraga Majko moja! molim te sniženo za bolest istergana serdca tvoga, da se dostoiš isprosit mi krepost blagodarnosti, a navlaštito prema siromasima, i dar bogoljubnosti. *Zdrava Mario* . . . i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga

Rane sina tvog' propeta ,
I bolesti serdca tvoga!

III.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, ža onu žalost, koju oćutje priljubeživo serdce tvoje u izgubjenju tvoga dragoga Jezusa. Pridraga Majko moja! molim te sniženo za bolest ucviljena serdca tvoga , da se dostoiš isprosit mi krepost čistoće , i dar naučnosti i poznanja. *Zdrava Mario . . .* i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

IV.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, za onu bolest, koju oćutje materinsko tvoje serdce u susretanju tvoga sina Jezusa, koi izranjen i umoran priteški križ nosiaše. Pridraga majko moja! molim te sniženo za bolest prilju-

beživa serdca tvoga tako teško ožalostivjena, i izmučena, da se dostoiš isprosit mi krepost usterpjenstva, i dar jakosti. *Zdrava Mario . . .* i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

V.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, za ono prikoredno mučenje, koje hrabreno serdce tvoje podnese, na pogled smertnieh ervanjah umirućega tvoga Jezusa. Pridraga Majko moja! molim te sniženo za bolest serdca tvoga tako nemilo izmučena, da se dostoiš isprosit mi krepost trieznosti, i dar dobra svjeta. *Zdrava Mario . . .* i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

VI.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, za onu ranu, koju podnese prioćutljivo serdce tvoje, onda kad na tvoiem očima probiše kopljem svete persi dragomu tvomu Jezusu, i izraniše priljubeživo serdce tvoje. Pridraga majko moja! Molim te sniženo za bolest tvoga serdca tako teško izranjena, da se dostoiš isprosit mi krepost ljubavi bratinske, i dar razuma. *Zdrava Mario. . . .* i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

VII.

Žalim te o pribolestna Djevico Mario, za ono strašno skončanje, koje podnese, priljubeživo serdce tvoje, u pokopanju mertva tvoga Jezusa. Pridraga Majko moja! molim te sniženo

za bolest priblagoga tvoga serdca prikoredniem načinom ucviljena, da se dostoiš isprosit mi krepost razborstva, i dar mudrosti. *Zdrava Mario.* . . . . i ost.

Daj, o Majko mâ prisveta!
Da sred serdca ćutim moga
Rane sina tvog' propeta,
I bolesti serdca tvoga!

MOLITVA.

O prisveta priucviljena Djevice! družbenice nerazdjeljena jedinorodjenoga tvoga sina Jezusa u oni dan strahoviti, a navlaštito u doba njegove pribolestne muke i prinemile smerti, onda kad on s' tjelom, a ti s' tvoiem serdcom prikazaste se Otcu Bogu svetbe za naše odkupjenje i spasenje. Deh za onu neizrečenu bolest, koju oni mač prioštri zado je ljubeživu serdcu tvomu, i probio je dušu tvoju onda, kad gledala si pridragoga sina tvoga vezana kakono zločinca, izbjena kakono najpotišteniu

živinu, okrunjena ternovom bodestnom krunom, i porugana kakono nesviestna, osudjena na smert, i na križ propeta kakono čovjeka najopačiega, deh moli se za nas grešnike, koi smo uzrok tolicieh njegovieh mukah, i prigorkieh tvoieh bolestih. Spomenise o majko milostiva, da smo mi ciena kervi tvoje, slivene od tebe po žilah dragoga sina tvoga. Spomenise da u oni veliki dan, on isti na mjesto njegovo pridao nas je, i ostavio tebi za sinove tvoje, i ti si nas primila. Deh ljubeživa naša Majko! ah izverši priporuku, i najzadnje hotjenstvo miloga sina tvoga na čas od smerti očitovano, prigerli nas milostivo pod tvoju obranu, sačuvaj nas od svakoga zla, a verhu svega od grieha, pomozi nas u našiem potrebam, i sahrani duše naše, koje mi sa sviem pouzdanjem pridavamo u prisvete ruke tvoje. Tako budi.

Uzdah gorući.

Čini o Majko da plačemo
Tvôj u družbi i uzdišemo.

℣. Moli za nas Djevice pribolestna.
℟. Da se dostojni učinimo obećanjah Jezukerstovieh.

MOLIMO.

Neka se moli za nas, molimo te Gospodine Jezuse Isukerste sad, i na čas smerti naše prid tvoiem miloserdjem Blažena Djevica Maria Majka tvoja, koje prisvetu dušu u vrjeme tvoje muke probio je mač od bolesti; Po tebi Isukerste Spasitelju svieta, kói živeš i kraljuješ s' Otcem Bogom u jedinstvu Duha švetoga Bog, po sve vjeke vjekah. Tako budi.

Uzdah gorući.

O Majko od bolestih! Blagoslovi s' Nebi
Ucviljena serdca naša ugodna tebi.

Na molbe sveštenikah bogoljubna združenja S. Paula u Rimu, Sveti Otac Papa Pio VII. s' pismom od dne 14. Siečnja 1815. koje se nahodi shranje-

no u tajnici Rimskoga Vikariata, dopustio je za svedj Proštenje od 300 danah, namjenjivo i za svete duše od Purgatoria, sviem pravovjerniem, svaki put kadbi na čast pribolestnoga Mariina serdca bogoljubno smolili gori rečenu krunicu, u koimudrago jezik *(dummodo versio sit fidelis)* samo da prinesenje u ini jezik bude cielovito i vjerno, kako se vidjet može u pismu drugomu, od 26 Rujna 1817. koje se nahodi u knjigoshrani gori rečenoga bogoljubna združenja.

Sv. O. Pio VI, na 8. Serpnja 1785. potverdjujući, što biahu jur dopustili Klement XII. i Benedikt XIV. dopustj Proštenje podpuno jedan krat na godište sviem pravovjerniem, koi u jedan dan na njihovu volju odabran ispovidjeni i pričestjeni, budu za jednu cielu uru moliti na čast pribolestne prisvete Djevice Marie, razmišljajući nje bolesti, govoreći gori rečenu krunicu, ili ine molitve prikladne toj bogoljubnosti.

Muka Gospodina našega Jezusa Isukersta, i Plač Blažene Djevice Marie, koi se u Petak velike Nedjelje pjevaju s' mnogom zadovoljnostim puka bogoljubna u množiem Župničkiem Cerkvam, i iniem.

Muka gorka Gospodina
  Isukersta Bozieg' sina,
Po Ivanu Vangelisti,
  Kî Djevici plač navisti.
Plačnim glasom svih vas molju,
  Slište Majke sad nevolju,
Koja no vas na plač zove,
  Čim u gorkiem mukam plove:
Zove duše Bogu mile,
  Da zajedno s' njom procvile.
Vi poštovni Redovnici
  Jezusovi nasljednici,
Sladke pjesme ostavite,
  Plačne glase sad začnite.
Sada Cerkve porušite,
  Za Jezusom svi tužite :
I puk na plač probudite,
  Božieg sina procvilite.

Molim Otce drage moje
 Skupte k' sebi sinke svoje,
Ter plačite Božieg sina
 Isukersta Gospodina;
Koi za nas muku prima,
 I na križu umrjet ima:
I vas molju majke mile,
 Kê ste čeda porodile,
Ter ste gorku bol kušale
 Kad ste sinke pokopale:
Vaše kćerce porušite,
 I plakat ih naučite;
A Nevjeste i djeve sada
 Pripjevajte pjesni od jada.
Svi ostali pravovjerni,
 Poslušajte serdcem smjerni
Mariinu gorku tužbu,
 Hodte plakat s' njom u družbu.
Sve stvorenje sad ju združi,
 Pored njome cvili i tuži:
Vid' Kô Gospa ah predaše!
 I cvileći pogledaše:
Odkuda će čuti glase,
 Svog' Jezusa, kî nas spase.
Eto Ivan cvileć teče,
 Kako mertva majka kleče.
Kad ugleda plačna Ivana,

Udr' ju u serdce ljuta rana:
Kad joj cvileć progovorj,
Jad se u serdcu njoj otvorj;
Pobiše ju teške boli,
I tuj pade nica doli.
Deržati se već nemože,
Žalostno se prinemože.
Tad priteče Mandaljena,
Primj majku na koljena.
Sestre k' Gospi pritekoše,
Svoje kose raspletoše.
Cviliahu s' Mandalinom
Za Jezusom Gospodinom.
Kad se Gospi svjest povratj,
Poče Ivana zaklinjati.
Ivo dragi sad se utaži,
Ter mi tužnoj majci kaži.
Gdje je Jezus moja dika?
To je Ivane zla prilika,
Da ti tako k' meni tečeš,
Hoću sada da mi rečeš.
Tada Ivan pade nice,
Sakriv' skutom suzno lice:
Vele grozno uzdisaše,
Tere Majci govoraše.
Cerno ruho uzmi na se,
Jer ti nosim tužne glase:

Juda izda Meštra svoga,
Zliem židovim sinka tvoga.
Poglavicah iska pomoć,
Da Jezusa izda obnoć,
Jer u dnevi nesmiaše,
Od mnoštva se on bojaše.
Oni Vojsku pripraviše,
I s' Judom ju odpraviše.
Na molitvi Jezus staše,
Kad se vojska približaše:
Vas se kervim znoijaše,
Jer put umrjet nehtiaše:
Angeo s' neba k' njem' prihodi
Pokriepit ga u toj zgodi.
Pokli Jezus bj pokrjepjen,
S' voljom Otca jur sjedinjen:
Eto Juda s' vojskom dojde;
Suprot vojsci Jezus pojde;
Kad ijm reče; tkoga ištete?
Papadoše svi na pete.
Pokaza jim svoju krepost,
Ali u njima biše sliepost.
Celovom ga Juda izdade,
U židovske ruke dade.
Kad se Juda s' njim pozdravj,
Podbiše ga kako lavi.
Podbiše ga oružnici,

Pobjegoše učenici.
Tujbi, Gospo, pukao kami,
Gdi ga biju palicami,
I kamenjem kruto dosti,
A s' oružjem brez milosti.
Kad mu zgledah, Gospo, lice,
Uzderhtah se od tužice;
Modrice mu izpričane,
I sve s' kervim pomješane.
Vas izranjen tadar osta,
I pogerdjen po sve dosta.
Izmučiše, Gospo, tako
Vežuć ruke na opako.
Od zemlje ga podigoše,
Ter ga smučjuć povedoše.
S' njime k' Ani dotekoše,
Da je zločinac svi rekoše.
Berzo hodi njeg' viditi,
U mukam ga utješiti.
Što ti od njega, Majko, tvore,
Dokle ti ga tužna umore.
Kad to Ivan Majci reče,
Kako mertva Gospa kleče;
Strašna groza na nju dojde,
Bridki mač joj serdce projde.
Ter ostinu kako kami,
Polivšise sva suzami.

Potamni joj tužno lice
  Od tolike tad tužice!
I zavapj, sad hodimo,
  Da ga živa zamjerimo.
Poče hodit jadna mati,
  Gorke suze proljevati;
Serdce strjele probadaju,
  Kaplje kervi kad vidjaju,
Kud bj vodjen, kê tjecahu,
  I po putu svuda stahu.
Kad dojdoše u dvor k' Ani,
  Er biahu tuj dvorani,
Pristupiti ne smiješe,
  Jer u dvoru Jezus bješe.
Iz daleka tuj slišahu,
  Gdi židovi vapijahu:
Jedan dignu tad desnicu,
  Dâ Jezusu zaušnicu.
Kad to začu tužna mati,
  Poče suze proljevati:
Vajmeh sinko željo moja!
  Jadnati je Majka tvoja!
Vajmeh sinko ti li primi
  Zaušnicu medju njimi?
Nemilo ti sinko tvore,
  Dokle mi te kruto umore.
Vajmeh Juda himbeniče

Prizločesti učeniče!
Til' prodao si Meštra tvoga
Zliem židovim sinka moga?
Što ti skrivj moj sin mili,
Da ti mene teško ucvili?
Netom Gospa rječ izustj,
Iz dvora se narod pustj:
Prie nego u dvor dojde
Hitro Jezus svezan projde:
I zavapj, vajmeh sinu!
Što mimo me mučem minu?
Zašto tako hitro tečeš,
Da mi sladku rječ ne rečeš.
Obazdri se zlato moje,
Tvoje majke glas ovo je.
Da je serdce kako kami,
Plakalo bi tad suzami.
Kad pojdoše s' njim bježeći,
Pade Majka tuj cvileći.
Odahnut mu ne dadoše,
Dok prid Kaifu dotekoše.
Vas puk poče nanj vapiti,
Tere krivo svjedočiti:
Da iznosi zakon novi
Po svim zemljam Česarovi,
I puk mami naglim činom,
Dičući se Božiem sinom.

Jošter biahu primaknuli,
  Vapiući, mi smo čuli,
Cerkvu mogu razoriti,
  I u tri dni sagraditi.
Vas puk na njeg' vapiaše,
  Ali Jezus mučem staše.
Usta Kaifa, ter mu priti,
  Ti sin Božii hoćeš biti?
Na nj se Jezus neizprječi,
  Neg mu reče ove rječi:
Dobro ti si rekao i sam:
  Da sin Božii pravi jesam.
Od sad ćeš me ti viditi,
  U oblaku prihoditi;
Na nebesa uzhodeći,
  S' desnu Otca men' sjedeći.
Kad Kaifa to razumj,
  Zlo zamislj i naumj;
Razdrje svite svoje ljuto,
  I zavapj glasom kruto:
Več svjedočbe ne ištite,
  Čuste psovke sad očite.
Kad židovi razumiše,
  Jednoglasno svi vapiše:
Na smert njega da vodimo,
  I već vrjeme ne gubimo.
Pilatu ga, svi rekoše:

Tere s' njime potekoše:
Na obraz mu svi pljuvahu,
Prid Pilatom govorahu:
Sudi da ga umorimo,
Er ga kriva nahodimo.
Puk on mami naglim činom,
Dičući se Božiem sinom:
Ali Pilat znadiaše
Da pravedan on biaše,
Nenavidost poznavaše,
Suditi ga nehtiaše.
Tad u gradu Irud staše,
S' Pilatom se zlo gledaše;
Posla njega tad Pilato,
Da ga Irud sudi zato.
Vodeći ga tako ružno,
Za njim majka cvileć tužno:
Vapiaše želno tada:
Dragi sinko gdi greš sada?
Kad dojdoše prid Iruda,
Poče Irud iskat čuda;
Eto vino, eto voda:
Čini čuda kod naroda.
Ja neištem sada ino,
Neg od vode čini vino:
Kako si i prje učinio,
I narode začudio.

Mnoge rječi govoraše,
  Ali Jezus mučem staše.
Poče Irud se tad rugati,
  Mahnitcom ga nazivati;
I pogerdi Božieg sina
  Isukersta Gospodina.
Bjelu svitu na njeg' stavj
  Pilatu ga ter odpravj.
Mir s' Pilatom učinivši,
  K' njem Jezusa povrativši.
Od tolen ga povedoše,
  I k' Pilatu potekoše:
Kad dojdoše s' njim na vrata,
  Uljezoše prid Pilata.
Prid Pilatom vapiahu,
  Protiv' njemu govorahu.
Sudi da ga umorimo,
  Jer ga kriva nahodimo:
O Pilato, sad ga sudi,
  I više nas ti ne trudi.
Pilat poče tad misliti,
  Kako će ih umiriti;
Jedabi se ukrotili,
  I na smert ga ne prosili:
Al za puku ugoditi,
  Čini njega bičim biti.
Tuj ga biše mnogo ljuto,

Privezavši k' stupu kruto:
Kerv ga svega oblivaše,
I po zemlji protjecaše.
Šest hiljadah bičah biše,
I šest stotin' jošter više:
A šesdeset i šest bjahu,
Tuj židovah kî udarahu:
To Brigidi udovici
Bog objavj svôj svetici.
Tad prid dvorom Majka staše,
I žalostno uzdisaše.
Vajmeh! sinko dušo moja,
Jadnati je majka tvoja!
Ah nemogu k'tebi prjiti!
Sad ću život moj sveršiti!
Čujem gdi te udaraju,
I bičima razkidaju:
Ali tužna tvoja Mati,
Nemože ti pomoć dati.
Kad ću majku sin plakati,
Još se poče već jadati.
Od stupa ga odvezaše,
Po svem dvoru potezaše;
U skarlat ga oblačahu,
I oči mu pokrivahu:
Po obrazu ga udarahu,
Rugajuć se govorahu:

Prorokuj nam tko te udri,
Akos' Jezus ti primudri?
Njeki tada potekoše,
Krunu od ternja opletoše.
Kad ternovu krunu sviše,
Na glavu mu postaviše;
Nabiše ju sa svih stranah,
Da mu dojde do moždanah.
Koje serdce ah ne plače,
Smišljajući one drače?
Božieg sina okruniše,
Ternjem glavu svu probiše:
Vas mu obraz kervav biše,
Nemorese rjeti više.
Pokaza ga Pilat puku,
Uhitiv ga sam za ruku:
Da ga vide okrunjena,
Po svem tjelu izranjena:
Jeda bi se umirili,
I na smert ga ne prosili.
Oni većma vapiahu,
Propni njega, govorahu:
A Pilato dobro znaše,
Da pravedna njeg' pridaše:
Umirit jih hotiaše,
Zato njima govoraše:
Ovi je čovjek brez krivine,

Ni je pravo da pogine.
Pustite ga rad blagdana,
A propnite Barabana :
Kî je vazda zloban bijo,
I ubojstvo učinio.
Barabana svi prosjahu,
Na Jezusa vapiahu :
Da puk mami naglim činom,
Dičući se Božiem sinom.
Kad razumi to Pilato,
Uzboja se većma zato;
U Polaču ulazeći,
Odkle ti si, imaš reći?
Upita ga tad Pilato
Slobodit ga misleć zato.
Ništa Jezus ne izreče;
A Pilato tad mu reče :
Ja te mogu pogubiti,
I mogu te, znaj, pustiti.
Jezus reče : o Pilato!
Što me veće pitaš zato?
Dat' ne bude odzgar dato,
Ne bi oblast imao na to:
I tkoi me prida tebi
Veći ima grjeh u sebi.
Od tad Pilat hotiaše.
Slobodit ga i nastojaše:

Al židovi vapiahu,
  Propni njega, govorahu.
Jer ako ga ne pogubiš,
  Česarovu milost gubiš.
On se kraljom našim čini,
  On Česarov vas puk hini.
Mi sad kralja nejmamo,
  Neg' Česara svi slišamo.
S' Česarom mu popritiše,
  I još k' tomu podmitiše.
Pilat hotje njima ugodit,
  A zlo blago sebi dobit :
Izvede ga tad Pilato
  Tere na sud sjede zato,
Litostrotos nazivano,
  Mjesto suda pouzdano.
Jurve šesta ura biše
  Kad Jezusa osudiše :
Pilat puku govoraše,
  Da pravedan on biaše;
I čineći donjet vodu,
  Ruke opra pri Narodu,
Kad Pilato ruke umj,
  Reče da ga svak razumi:
Kad na moju sada ne bj,
  Propnite ga vi po sebi.
On je ijedne brez krivine,

Ni je pravo da pogine.
Čist od kervi ja ću biti,
Koju će te sad proliti.
Nit' uzimam na se toga
Kerv čovjeka pravednoga.
A viće te pak viditi
Što će vam se dogoditi.
Tad židovi dotekoše,
I Pilatu svi rekoše :
Kerv njegovu mi primamo,
Verhu djece uzimamo.
Sami sebe osudiše,
Nesvjesno se izgubiše :
Pravedna ga Pilat htješe,
I upisao ime bješe ;
Da se Jezus zoviaše,
Kralj židovski da biaše
To židovim žao biše,
Jedno glasno zavapiše :
Da Pilato to ne piše,
Jer židovski kralj ne biše.
Ali Pilat hotiaše
Da pravedno upisaše.
Ja sam, reče, dobro upiso
Ne mjenjujem moju miso.
Osudu mu tuj proštiše,
I sviem pukom navjestiše.

Konopim ga pak svezaše,
  I križ nosit težak daše.
Smiljeno ga Jezus primi,
  Zagerlivši, pojde s' njimi.
Vas puk za njim teciaše,
  Smert mu vidjet želiaše:
Mnoge žene tuj biahu,
  Cvileć za njim grediahu.
Obratise Jezus na nje,
  I reče jim tužno stanje:
Ne plačite sad verh mene,
  Neg' plačite vas o žene!
Proplačite sinke vaše,
  Koi na smert mene daše.
Jer će vrjeme berzo biti,
  Tužne ćete govoriti:
Blažene su kê rodile
  Nje su, i persim zadoile.
Planine se oborite
  Stjenam vašim nas prikrite!
Grad kad budu vam obsjesti,
  Meso ćete sinov' jesti.
Toće vam se sve zgoditi,
  Nehtjeste se pokoriti.
Jezus ova govoreći,
  Pojde naprjed križ noseći.
Za njim majka idiaše,

Sva se suzam oblivaše.
Prignu Jezus glavu dračnu,
Da ne gleda Majku plačnu:
Pridteče mu tužna Mati,
Al nemore njeg' poznati:
Jer nagerdjen vele biše,
S' razbojnicim tad grediše:
U to Ivan tuj doteče,
Evot' sinak, Majci reče.
Kad Maria sinka ugleda,
Studenia bj od leda:
Pade prid njim tuj cvileći,
Sinu svomu govoreći:
Postoj sinko dušo moja,
Ah umire majka tvoja!
Daj se majci tvom viditi,
Er ćeš se od nje odjeliti.
Jezus Majku tad vidivši
Pade k' zemlji križ pustivši.
Suze poče s' njom roniti,
Majci svojoj govoriti.
Ti se Majko prinemagaš,
Meni i veću tugu davaš;
Imam majko ja podniti
Muku, za svjet odkupiti,
Ako ćeš mi dat pokoja,
Nemoj plakat Majko moja.

Tada Gospa progovorj,
Sinu svomu odgovorj:
Vajmeh sinko što mi reče:
Kakvel' rječi sad izreče!
Ti umireš dušo moja,
Što će tužna majka tvoja?
Tuj na zemlji Jezus staše,
Jer križ nosit nemogaše.
Tad židovi pritekoše,
I Šimuna privedoše:
Daše njemu križ nositi,
A Jezusa zlo voditi.
Majku od njega razdiliše,
Ter ju više ucviliše.
A Jezusa povedoše,
I na mjesto dovedoše,
Kalvario, kê se zvaše,
Gdi puk skupjen vas biaše.
Na križ s' njime tuj udriše,
Sve mu i rane povridiše.
Probiše mu ruke i noge,
Zadaše mu tuge mnoge:
Ponoviše njemu rane,
Kerv proteče na sve strane.
U tolikoj ah žalosti,
On proplaka gorko dosti.
Tad bj propet sin Marie,

Na verh gore Kalvarie.
Kada majka blizu pridje,
Jur na križu sinka vidje.
Sva od tuge tuj derhtaše,
Uz križ ruke uzdizaše:
Vajmeh sinko što sad činiš,
Što me na križ tvoj ne primiš?
Primi sinko na križ mene,
Nek i moje lice vene.
Da na križu tebe družim,
Pored s' tobom ja nek tužim.
Mili sinko ti mi gineš,
Tvôm se majkom ah ne brineš?
Vajmeh sad ćeš sinko umriti?
Majku kom' ćeš ostaviti?
Jezus Majku čim slišaše
Bolest mu se uzmnažaše:
Prem na križu da visjaše,
Plačnu Majku on tješaše:
Videć da se gorko mučj,
Ivanu je priporučj.
Evo Ivan moj pridragi,
Nek ti bude sinak blagi:
A ti budi njemu mati,
Sinom tvoim bud ga zvati.
Ivanu se pak obrati,
Eto Ivo tvoja mati;

Sad je imaš ti primiti,
  Teb' za majku tvû združiti.
A kad budem izdisati,
  Nedaj Majci križ gledati.
Gospa Ivana tad gerljaše,
  Suzami se poljevaše:
Zdrav mi budi novi sinu;
  Sve veselje Majku minu.
Ivan Gospu tad tješaše,
  Vas se suzam obljevaše.
Mandaljena vapiaše,
  I Jezusov križ gerljaše:
O Jezuse koi mi prosti,
  Što sagrieših u mladosti!
Jezus u to vapiaše,
  I na križu pit iskaše:
A židovi pritekoše,
  Žuči i osta donesoše;
Spengu s' tiem nakvasiše,
  Ter mu k' ustim' prisloniše;
Kad okusj, nehtje piti,
  Neg' svom' otcu govoriti:
Sveršena je muka prika,
  Koju podnjeh za grešnika,
Sad te Otče snižno molim,
  Za ovu muku, kôm se bolim,
I za ljubav kû mi nosiš,

Da ovomu puku prostiš :
Što mi čine sad , neznaju ,
Daj njim' milost nek se kaju.
Kada Jezus rječ izustj ,
Glavu prignu i duh ispustj !
Čime Jezus glavu prignu ,
Majku tuga sva tad stignu.
Tako bolno tad razcvilj ,
Da svud tužan glas razdilj !
Tminam nebo kroveno je ,
Kî nas spasj , er umroje.
A zemlja se trese kruto ,
Jadna er Majka cvilj ljuto.
Strahovita trešnja biaše ,
Da kamenja popucaše.
Grobovi se raztvoriše ,
Mertvi iz njih izidoše.
Zemlju tmine svu prikriše :
Po svem svietu tamno biše.
Od vremena tad šestoga ,
Sve do doba devetoga.
Ta čudesa tuj sljediše ,
I strahote jošter više.
Pristrašeni svi biahu ,
Sin je Božii govorahu.
A stotinik to videći ,
Vapio je govoreći :

Prav doisto ovj biše,
  I prava ga pogubiše.
Longin s' vojskom tuj biaše,
  S' okom jedniem ne vidjaše:
Prem da dobro on poznaše,
  Da Isukerst mertav bjaše,
Od nemile zloće svoje
  U bok kopjem udrioje.
Tad proteče kerv i voda
  Na spasenje svih narodâ.
Na Longina kaplja pade,
  Udilj s' okom zdrav ostade.
Kad to čudo Longin vidi,
  Isukersta ončas slidi.
U persi se udaraše,
  Oproštenje on pitaše.
Tad pod križem Majka staše,
  I žalostno uzdisaše:
Vajmeh križu prigni mi ga,
  Moj je sinak ne derž' mi ga.
Kad židovi sva sveršiše,
  Tad mu svite razdjeliše.
Na njih sreće pak metaše,
  Koja koga zapadaše.
Pak se u grad povratiše,
  Jere i noć blizu biše.
Jadna Majka to vidivši,

Pade nica križ pustivši.
Kerv po zemlji celivaše,
Vajmeh sinko! vapiaše.
Kad me Angeo pozdravjaše,
Meni majci govoraše:
O Mario zdrava budi,
Blažena si ovde i svudi.
Božieg' ćeš ti roditi,
Sina, i Djeva svedj' ćeš biti.
Višnje puna ti milosti,
Nebeske si vir radosti:
A sad mrazna kako stina,
Gledam mertva moga sina.
Tuj pravedni Jozip biše,
I Nikodem još odviše,
Jezusovi nasljednici,
I skroviti učenici,
Ter Pilata tad moliše,
Mertvo tjelo isprosiše,
Za s' križa ga moć snimiti,
U grob novi postaviti.
Da u petak ne ostane,
I subota ne zastane.
Jer subota blagdan svima
Bj najveći židovima.
K' križu skale kad staviše,
Grozno tadar procviliše,

Ternovu mu kad skinuše,
  Krunu od jada uternuše,
Kad mu čavle iztezahu,
  Majci serdce raskidahu.
Uz križ ruke uzdizaše,
  Dajte mi ga vapiaše!
Snimivši ga Majci daše,
  Jer od tuge umiraše.
Majka sinka tuj gerljaše,
  I suzama oblievaše:
Od žalosti izmorena
  Sinu veli ucviljena:
Koi su grjesi tvoi bili,
  Da su t' tako umorili?
Žive vode o izviru!
  Duše moje sad nemiru!
Ah zašto si prisahnuo
  Krutom smertim izginuo?
Vajmeh lice tvoje bilo
  Kako je strašno pobljedilo!
Oči tvoje kada mraju
  Kako žarko sunce sjaju:
A sada su potamnile,
  I svu svjetlost izgubile.
Usta, sinko tvâ medena
  Bjehu žućim ogerčena:
Tvoe i ruke ah ljubjene

Čavlim sad su probiene :
Vajmeh persih ljuta rana ,
Na očim' moim tebi dana ;
Čavli noge izraniše,
Po svem svietu kê hodiše :
Vajmeh tvoi biči ljuti,
Serdce će mi raskinuti !
Nemilo te s' kîm su bili,
Moj pridragi sinko i mili !
Pogubi te puk nemili,
Kom' rad tebe s' Otac smili.
Iz Egipta kog' si izveo
I manom ga nasitjeo.
I dobra mu svaka dade,
A to on sad nepoznade.
Već Kerv tvoju serdno proli,
Mene utopi gorke u boli.
Kad htiahu da ga dignu,
Majku tuga svaka stignu.
Mirisom ga pomazaše,
Taki običaj jer biaše.
Kad ga u grob nosiaše
Majka bolno vapiaše :
Vajmeh sinko to sad štoje ?
Jer ne pukne serdce moje ?
Nek me s' tobom pokopaju,
I brez tebe ne ostavjaju !

Kad ga u grob postaviše,
Plač i tuge mnoge biše.
Od groba se odjeliše,
Zajedno s' Majkom svi cviliše.
Plača i suzah mnogo biše,
Nemože se rjeti više.
Dragi puče sad se smili,
Tere s' Gospom i ti cvili.
Na koljena padni doli
Bogu uzdahni serdca u boli;
Slava tebi svemogući,
Koi nas spasi umirući;
Slava tebi i poštenje,
Nam' grešnikom daj proštenje!
Sinu Božii hvaljen budi
Po sve vjeke sad, i svudi. Amen.

Pjesna, koja se pjeva u veliki Petak kad puk poklanjase i ljubi S. Križ.

Puče moj što učinih tebi? Ali u čem ožalostivih tebe? Odgovori meni.

Puče moj! Ja izvedoh tebe iz zemlje Egipta; a ti pripravio si križ Spasitelju tvomu.

Puče moj! Ja vodih tebe po pustinji

četerdeset godištah, i manom pito sam tebe, a ti spengom napoio si spasitelja tvoga.

Puče moj! Ja uvedoh tebe u zemlju vele dobru, a ti pripravi križ Spasitelju tvomu.

Puče moj! Što veće imao sam učiniti tebi, i nije sam učinio? Ja tebe nasadio sam vinograd moj priliepi; a ti si učinio se meni gorak.

Puče moj! Ja tebe obdario sam milosti mnogom a ti u žedji mojoj napoio si ostom mene; i kopjem probio si persi moje.

Puče moj! Ja radi tebe pedepsaosam Egipat s' pervorodjeniem njegoviem; a ti mene pridade bičima izbjena.

Puče moj! Ja izvedoh tebe iz Egipta, potopivši Farauna u more cerljeno; a ti si mene pridao Poglavicam Misničkiem.

Puče moj! Ja prid tobom otvorio sam more: a ti otvori s' kopjem rebra moja.

Puče moj! Ja napoih tebe vodom spasenja iz kamena; a tisi mene napoio žučim i ostom.

Puče moj! Ja prid tobom pojdoh u

stupu oblaka; a ti mene odvede u Dvor Pilatov.

Puče moj! Ja hranio sam tebe manom u pustinji: a ti mene bio si zaušnicam i bičima.

Puče moj! Ja za radi tebe pobio sam kralje Kananejske; a ti terstim bio si glavu moju.

Puče moj! Ja dao sam tebi šibiku kraljevsku; a ti dao si glavi mojoj krunu ternovu.

Puče moj! Ja sam uzvisio tebe velikom krepostim, a ti mene raspeo si na dervu križa.

Puče moj! Ja sam prosvietlio tebe velikom milosti; a ti pogerdio si prid Pilatom Spasitelja tvoga.

Puče moj! Stvorenje moje, u čem ožalostivih tebe? zašto nepoznaš mene, zli puče stvorenje moje?

Puče moj! Ti vidio si kada Lazara mertva uskersnuo sam; a ti mene uhitio si u srjed verta.

Puče moj! Ja slobodu podao sam u ruke tvoje: a ti svezao si s' konopom ruke moje.

Puče moj! Ja privedoh tebe priko

mora cerljenoga ; a ti si mene priveo vezana priko Jeruzalema.

Puče moj! Ja uvedoh tebe u zemlju od obećanja ; a ti mene privede k' Irudu i Pilatu.

Puče moj! Ja tebi poslao sam manu nebesku moju ; a ti mene popljuvao si , i izgulio bradu moju.

Puče moj ! Ja sam tebi svezao dušu s' tjelom ; a ti si mene privezao k' stupu kamenitu.

Puče moj ! Što veće imao sam učinit tebi , i nijesam učinio ? Odgovori meni.

Puče moj ! Ja tebe nije sam zapuštio u nevoljam ; a ti mene pri stupu izbiosi.

Puče moj ! Ja od tvoga plemena odabro sam mater moju : a ti mene okupao si u znoju kervavomu.

Puče moj ! Ja pripravih tebi Raj nebeski ; a ti spravio si meni križ priteški.

Puče moj ! Što učinih tebi, ali u čem ožalostivio sam tebe ? Odgovori meni.

Svaki pravovjernik koi ispovidjen i pričestjen, bude smolit s' serdcem za najmanje skrušeniem bogoljubno sliedeću molitvu prid prilikom propeta Isukersta moleći za potrebe svete Cerkve i ost. Moće steći proštenje podpuno dopušteno od svetoga O. Pia Pape VII. s' Pismom zapovjediviem S. Skupa verhu Proštenjah od 10. Travnja 1821.

MOLITVA PROPETOMU JEZUSU.

Eto, o prisladki i dobri Jezuse! prid lice tvoje na koljena padam, i s' najgorućiem ćutjenstvom duha moga, molim te, i koliko najveće mogu prosim, da se budeš dostojat u serdce moje udahnuti živa ćutjenstva Vjere, ufanja, i ljubavi, i pravo pokajanje i pokoru od svieh grjehah moieh, i jedno pristavno hotjenstvo za grjeh pomerzjeti i ostaviti: čim ja sa sviem ćutjenjem i velikom bolestim moga serdca, razmišljam tvoje kervave pet

ranah, i u nje pametim mojom zadubljujem se, deržeći prid očima mojem ono, što Prorok David o tebi, o dobri Jezuse jur izrekoje; Probili su ruke i noge moje; pribroili su svekolike kosti moje.

SLIEDNICA, ILI PJESAN BOLESTIH DJEVICE MARIE.

Staše Majka boležljiva
Blizu križa i sužljiva
Videć sina propeta.
Čiju dušu uzdišeću
Svu žalostnu i boleću
Mač prigorki probode.
Kako tužna i ucviljena
Bješe ona priblažena
Majka sina Božieg'!
Koja gorko tad boljaše
Mila Majka čim gledaše
Muke sina dragoga.
Tko će suze uzderžati,
Videć Majku Božiu stati
U tolikoj bolesti?
Tko se nebi žalostio,
Kad bi tužnu nju vidio
Kako s' sinom boluje?

Radi grjehah svoga puka
  Vidje sina, koga muka
  I bič teški umori.
Vidje sladka sina svoga
  Umirajuć zalostnoga,
  I na križu izdahnuta.
Slavna Majko vir ljubavi!
  Moje u serdce bolest stavi,
  Čin' da s' tobom žalujem.
Ćin' da gori serdce moje
  Od ljubavi svete tvoje
  Prema Bogu Jezusu.
Sveta Majko, čin' da tvoga
  Rane sina propetoga
  Moje serdce ranjuju.
Tvoga sina izranjena
  I za mene izmučena,
  Dieli sa mnom bolesti.
Dokle ovdi živ pribivam,
  Čin' da s' tobom suze livam,
  I propeta milujem.
Blizu križa s' tobom stati,
  Tebe žudim združivati,
  I u plaču sliediti.
O Djevicah Djevo mila!
  Nemoj meni bit nemila,
  Čin' me s' tobom plakati.

Čin' da serdca posrjed moga
  Nosim muku sina tvoga
  I da rane spominjem.
Čin' me ranam izraniti,
  Cin' me križem napoiti,
  I kervim Jezusovom.
Djevo, ti me od pakljene
  Čuvaj, sile, ti za mene
  Stoj na sudu Božiemu.
O Jezuse kad priminem,
  Daj po Majci da dostignem
  Vjekovito spasenje!
Duša tjelo kad ostavi,
  Čin' u rajskoj da se u slavi
  Po sve vjeke raduje. Tako budi.

℣. Moli za nas Djevice pribolestna.
℟. Da se dostojni učinimo obećanjah Isukerstovieh.

MOLIMO.

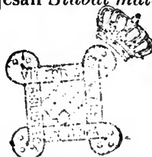
Bože, u koga muci, po Šimunovu Proročanstvu, prisladku dušu prislavne Djevice i Majke Marie mač bolesti probio je: milostiv dopusti, da mi, koi nje bolesti i muke štujući pripominje-

mo, u krepost slavnieh dostojanstvah i molbah Svetieh svieh pod križem vjerno stojećieh i za nas prosećieh, čestite plode muke tvoje budemo steći. Koi živeš i kraljuješ po sve vjeke vjekah. Tako budi.

Sveti Otac Papa Innocencio XI. dopustio je sto danah proštenja sviem pravovjerniem, svaki put kad budu smoliti gori rečenu pjesan koja bj složena u' latinske piesni od naučna S. O. Pape Innocencia III. kako mudri pisaoci svjedoče; kako pokazuje Pismo njegovo od 1. Rujna 1681. koje počimlje » *Commissae Nobis.*

Svekoliko na Božiu slavu,
B. Djevice Marie bez istočnoga grjeha
začete, B. O. N. Frančeska
i svieh svetieh. Mir živiem,
a pokoj mertviem pravovjerniem.
Tako budi.

Pokazanje stvarih koje se u oviem knjigam uzderže.

IMPRIMATUR

Fr. Hieronymus Gigli Ord. Praed. S. P. A. Magister.

IMPRIMATUR

Fr. Ant. Ligi Bussi Archiep. Icon. Vicesgerens.

